

Középiskolások pénzügyi kultúrájának felmérése

2014

Összefoglaló

Készítette:

Dr. Kovács Péter, egyetemi docens

Sápi Ákos, Econventio

Dr. Kosztopulosz Andreász, egyetemi docens

Dr. Révész Balázs, egyetemi docens

Dr. Kiss Gábor Dávid, adjunktus

Dr. Kincsesné Dr. Vajda Beáta, adjunktus

Farkas Gergely, tanársegéd

Tartalomjegyzék

1.	A vizsgálat kerete	4
1.1.	Mintavétel	4
1.2.	Mit mérünk?	4
1.3.	Elemzési módszertan	5
2.	Teszteredmények	6
2.1.	A mintáról	6
2.2.	Banki szolgáltatások	9
2.3.	Megtakarítások és befektetések	14
2.4.	Hitelezés	19
2.5.	Munka világa	23
2.6.	Általános gazdasági ismeretek	28
2.7.	Biztosítás, nyugdíj	32

Kutatócsoportunk 2011 után immáron negyedik alkalommal vizsgálja középiskolások pénzügyi kultúráját, tudását. Ebben a tanulmányban a vizsgálat keretrendszerét, illetve az előzetes eredményeket, az egyes kérdésekre adott válaszokat ismertetjük. A mélyebb elemzések, illetve az elmúlt három év tapasztalatainak összegzését a közeljövőben megjelenő tanulmányokban kerülnek közzétételre.

1. A vizsgálat kerete

A vizsgálat célja a középiskolákban tanuló diákok pénzügyi kultúrájának, tudásának vizsgálata, a problémás, illetve hiányos ismerethalmazok feltárása, melyek a későbbi célzott pénzügyi fejlesztésekhez hozzájárul.

1.1. Mintavétel

Mivel Magyarországon 2013 évben 502 ezer diák részesült gimnáziumi, szakközépiskolai, illetve szakiskolai képzésben nappali tagozaton (forrás: KSH), így az ő pénzügyi kultúrájuk vizsgálatát egy mintán végeztük el. A középiskolások eléréséhez Econventio iskolahálózatát használtuk, ügyelve arra, hogy mind falvakból, városokból, megyei jogú városokból és a fővárosból is kerüljenek iskolák a mintába. A kiválasztott és mintába került 102 iskola diákjai közül **9605 fő töltötte ki** a tesztet.

Az elemzéshez alkalmazandó statisztikai módszertan kiválasztása a változók mérési szintjén múlik. Mivel a feltett kérdések mindegyike kategorikus változónak tekinthető, így alkalmazható módszertanként a leíró statisztika, keresztábla elemzés, továbbá hipotézisvizsgálat és becslésmélet alkalmazható.

Az Econventio teszt kitöltésére előzetes regisztráció után az Econventio Egyesület honlapján (www.econventio.hu) nyílt lehetőség 2014 tavaszán. **Az adatfeldolgozás anonim adatokat tartalmazott.** A kérdőíven 40 kérdés szerepelt, melyet egy elektronikus felületen kellett kitölteni. A felületen a kitöltőnek egyszerre csak egy kérdés jelent meg, melyek megválaszolására összességében 30 perc állt rendelkezésre.

1.2. Mit mérünk?

A pénzügyi kultúrának nincs egységes meghatározása, azonban az egyes definícióknak van egy közös metszete, mely a pénz, illetve a pénzügyi termékek használatához, az ehhez szükséges információk beszerzéséhez, felhasználásához, pénzügyi döntések meghozatalához kötődik. Tehát a pénzügyi kultúra nem a pénzügyi termékekkel kapcsolatos definíciók ismeretét jelenti. **Ebből fakadóan a pénzügyi kultúra vizsgálatakor szükség van a cselekvőben lezajló döntéshozatal folyamatának megismerésére, hogy megérthessük, miként választ egyes termékeket és hogyan használja őket a későbbiekben.** Ehhez szükséges vizsgálnunk a célcsoport információforrásait (honnán tájékozódnak, pénzügyi döntések esetén kinnek a tanácsaira kíváncsiak), esetleges preferenciáit (hirtelen kapnának egy nagyobb összeget, mit kezdenének vele, hogy viszonyulnak a megtakarításokhoz), számolási készségeit is. Tehát összességében a pénzügyi kultúra vizsgálatához egy komplex modell felállítása szükséges. Vizsgálatunkban összességében 6 témakört (**banki szolgáltatások, megtakarítások és befektetések, hitelezés, nyugdíj és biztosítás, munka világa, általános gazdasági ismeretek: infláció, adózás, ország kockázat**) vizsgáltunk. Minden blokk esetében vizsgáltuk a válaszadók attitűdjét, tudását, informáltságát és számolási készségét is. Az általunk eltervezett megközelítésben főleg gyakorlati kérdéseken keresztül vizsgáljuk a középiskolások pénzügyi attitűdjét és tudását.

A teszt, illetve ennek kérdései alapvetően két részből állnak össze: attitűd vizsgálati kérdésekből, illetve egy tudástesztből.

Mivel a jövő vállalkozóiról, jövő családalapítóiról beszélünk, az **attitűd vizsgálat** során fontos vizsgálni, hogy a célcsoport tagjainak a pénzügyi termékekhez, információkhoz való hozzáállását, aktualitásokról alkotott véleményét, ismereteit.

A **tudásteszt** részben, mintahogyan azt már többször hangsúlyoztuk, nem fogalmak definiálását kértük, hanem gyakorlat centrikus kérdéseket tettünk fel, illetve napi aktualitásokkal kapcsolatosan kérdeztünk. E részben minden kérdéshez több válaszalternatívát kínáltunk fel, melyből egy helyes. A kitöltőknek ki kellett választaniuk egy alternatívát, mindezt úgy, hogy vizsgálni tudjuk valós tudásuk, illetve, hogy a pénzügyi alapismeretekkel mennyire vannak tisztában.

Mivel számos esetben (például hitelkártya, tőzsde) a diákok nem rendelkeznek tapasztalatokkal, így felmerül a kérdés, hogy valóban a középiskolások tudását tükrözik-e a válaszok és nap csak tippeltek. E probléma megoldására, illetve e torzító tényező hatásának minimalizálása végett a tudásteszt részben egy „Nem tudom” válaszalternatívát is beépítettünk, a diákokat arra kérve, hogy ezt az alternatívát válasszák, ha nem tudják a kérdésre adandó helyes választ.

1.3. Elemzési módszertan

A válaszok kérdésenkénti kiértékelése leíró statisztikai segítségével történik, mely során megoszlásokat és diagramokat alkalmazhatunk. E technikával csak a válaszadókra vonatkozóan tehetünk kijelentéseket. Ha általánosítani szeretnénk, azaz a minta által reprezentált alapsokaságra is szeretnénk valamit állítani, akkor vizsgálnunk kell a hibahatárt is. Ezzel gyakorlatilag az alapsokaságra vonatkozóan adott válaszalternatívát választók arányát tudjuk megbecsülni adott valószínűség mellett.

Az egyes kérdések és a demográfiai tényezők kapcsolatára úgynevezett **keresztábra elemzést** végezhetünk. E vizsgálat alapján jelenthetjük ki, azt hogy két tényező között szignifikáns kapcsolat van, vagy nincs. Egy kapcsolat akkor tekinthető szignifikánsnak, ha a vizsgálat úgynevezett szignifikanciaszintje (sig) 0,05 alatti.

A középiskolások pénzügyi ismeretének jellemzésére megalkottuk az úgynevezett **Econventio-indexet**, melynek lényege, hogy mind a modell hat vizsgálati dimenzióját egy-egy 0-1 közötti számértékkel jellemezzük, mely gyakorlatilag az egyes dimenziókra adott helyes válaszok arányát jellemzi. Az Econventio-index a hat dimenzió jelzőszámainak átlaga 0-100 skálára vetítve. Ezzel az eljárással biztosítható, hogy a végeredményt nem befolyásolja az, hogy az egyes blokkokat különböző számú kérdéssel vizsgáltunk.

Emellett 2014-ben a tavalyi fejlesztésű **attitűd index** meghatározását is megpróbáltuk, mely ugyancsak 0-100 skálára vetítve jellemzi a középiskolás pénzügyi attitűdjének pozitív, illetve negatív voltát.

2. Teszteredmények

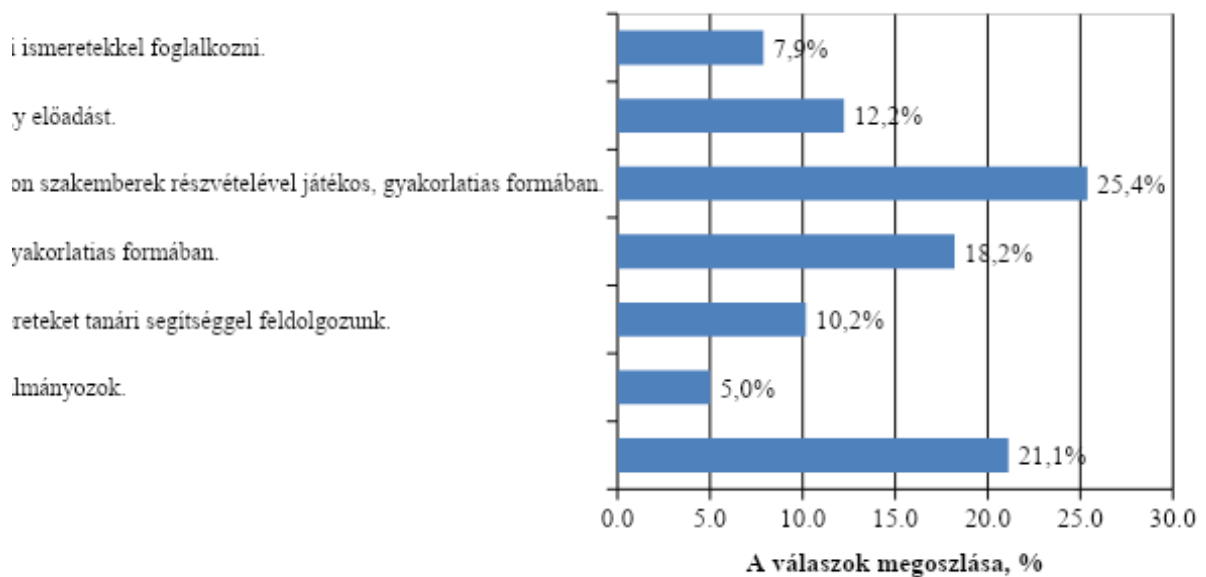
2.1. A mintáról

A kérdőívet kitöltő diákok (9605 fő) háromnegyede 15 és 18 év közötti életkorú. A legjellemzőbb életkor a 16 év volt. A megkérdezettek 48,7 százaléka férfi. A vizsgált sokaság egynegyede faluban él (24,3%), háromnegyedük pedig városban. A fővárosban élők alulreprezentáltak. A középiskolások több mint fele hagyományos, 4 osztályos középiskolába jár (59%), 5,2 százalékuk 6 osztályos, míg 5,3 százalékuk 8 osztályos középiskolába. Az érettségi utáni képzésben résztvevők aránya 10,2 százalék.

A legtöbb megkérdezett szakközépiskolába jár (57,2%), egynegyedük gimnáziumba (22,5%), míg a szakiskola és egyéb képzési típus (például érettségi utáni képzések) aránya 20,3 százalék. A kitöltők egyharmada vesz részt gazdasági, kereskedelmi képzésben.

A bevezető kérdések közül elsőként azt kérdeztük, hogy melyik tanítási-tanulási formát tartják a legszimpatikusabbnak a tanulók a pénzügyi ismereteik fejlesztésére. A legtöbben a „tanórákon és külön foglalkozásokon szakemberek részvételével játékos, gyakorlatias formában” válaszlehetőséget jelölték meg (25,4%). A második leggyakoribb válasz a „tankönyvből, tanári segítséggel” volt. Kevesen nyilatkoztak úgy, hogy egyedül tanulmányoznának internetes oldalakat (5%). Igen alacsony azoknak az aránya is, akik nem akarnak az iskolában pénzügyi ismeretekkel foglalkozni, mindössze a válaszadók 7,9 százaléka. (1. ábra)

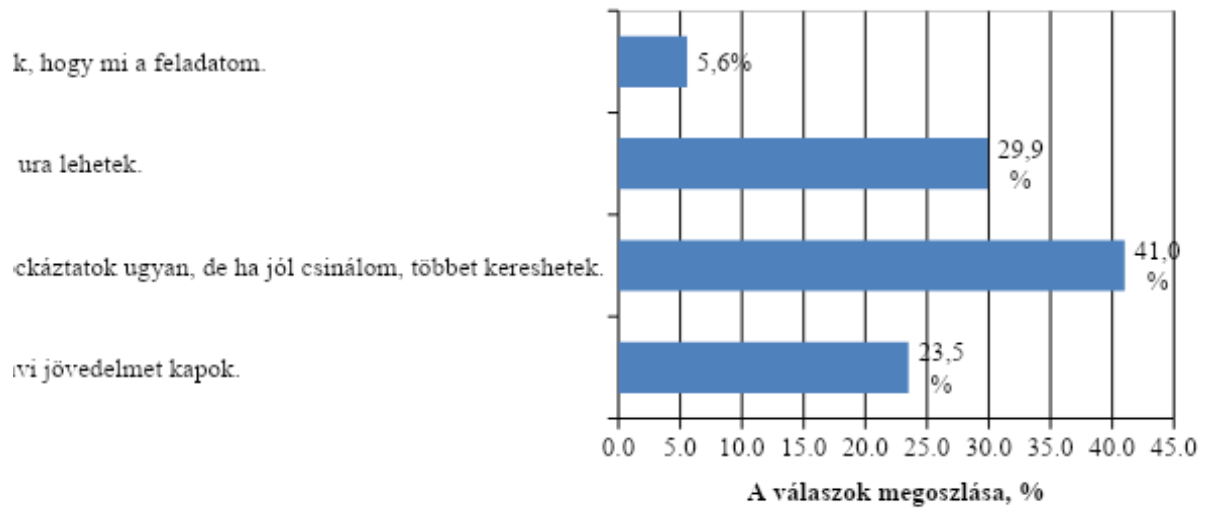
1. ábra Melyik tanulási-tanítási forma a legszimpatikusabb pénzügyi ismereteid fejlesztésére? (%)

Forrás: saját szerkesztés

A bevezető rész második kérdésénél arra voltunk kíváncsiak, hogy a fiatalok inkább alkalmazottak vagy vállalkozók szeretnék-e lenni. A többség a vállalkozói formát választotta (70,9%), amit leginkább a nagyobb kockázat fejében magasabb keresettel magyaráztak. (2. ábra)

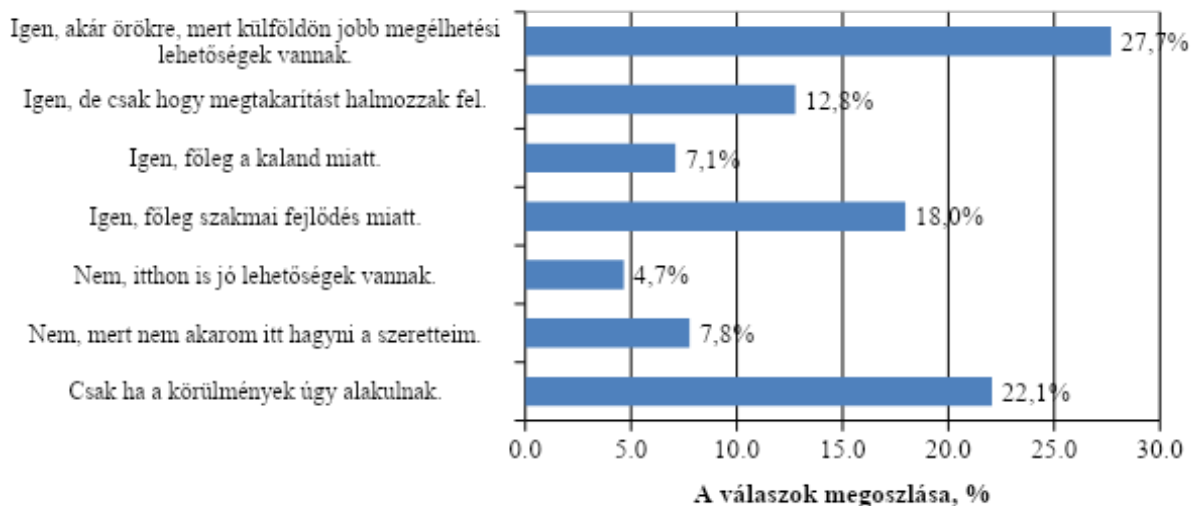
2. ábra Alkalmazott vagy vállalkozó szeretnél lenni? (%)

Forrás: saját szerkesztés

A továbbiakban azt kérdeztük, hogy a diákok kimennének-e külföldre dolgozni. A válaszadók kétharmada igennel válaszolt (65,5%). Csupán a diákok 12,4 százaléka nem akar külföldre menni. A tanulók egynegyede (22,1%) csak akkor választana külföldi munkahelyet, ha a körülmények úgy alakulnának. A legtöbben (27,7%) akár örökre is elhagynák az országot a jobb megélhetési lehetőségek miatt. (3. ábra)

3. ábra Kimennél-e külföldre dolgozni? (%)

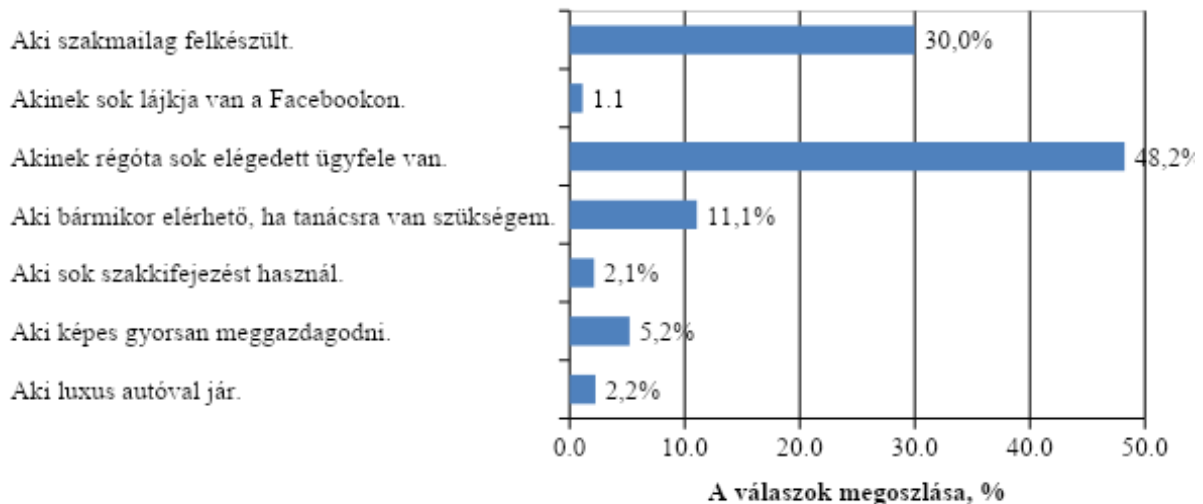

Forrás: saját szerkesztés

A bevezető utolsó részében arról érdeklődtünk, hogy a diákok kit tartanak sikeres pénzügyi tanácsadónak. A válaszadók közel fele (48,2%) azt nyilatkozta, hogy „akinek régóta sok elégedett ügyfele van”. A második leggyakoribb válasz a szakmai felkészültség volt (30%). A gyorsan meggazdagodó tanácsadó választása 5,2 százalék, mely a minta nagyságát tekintve igen magas számot jelent. (4. ábra)

4. ábra Kit tartasz sikeres pénzügyi tanácsadónak? (%)

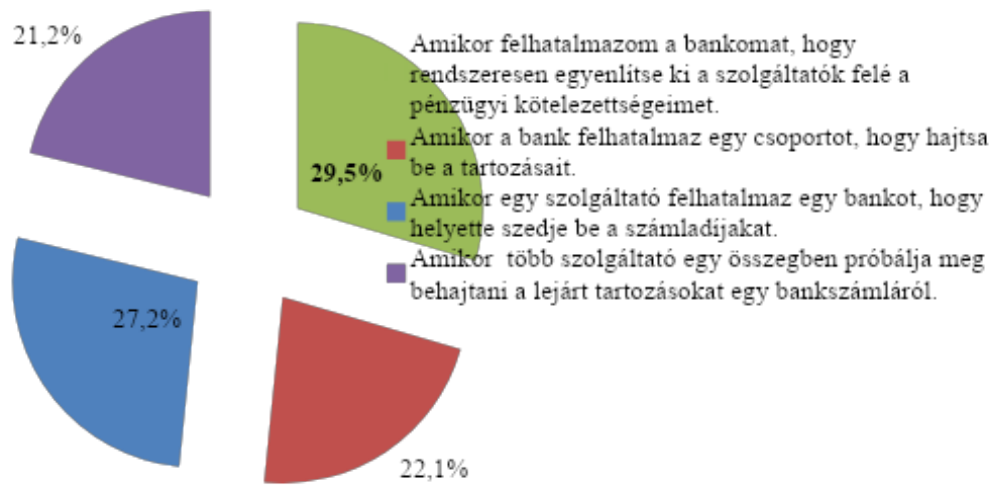

Forrás: saját szerkesztés

2.2. Banki szolgáltatások

A fiatalok banki szolgáltatásokkal kapcsolatos tudását vizsgáló első kérdés a csoportos beszédési megbízás fogalmára vonatkozott. A kitöltők egynegyede (24,5%) a „nem tudom” választ jelölte meg. Az érvényes válaszok körében tíz válaszadó közül három választotta a helyes megoldást: „Amikor felhatalmazom a bankomat, hogy rendszeresen egyenlítse ki a szolgáltatók felé a pénzügyi kötelezettségeimet.”. A legtöbbet azt a helytelen választ adták, hogy a csoportos beszédési megbízás során a szolgáltató hatalmazza fel a bankot, hogy helyette szedje be a számladíjakat (27,2%). A másik két helytelen értelmezést közel azonos arányban választották. (5. ábra)

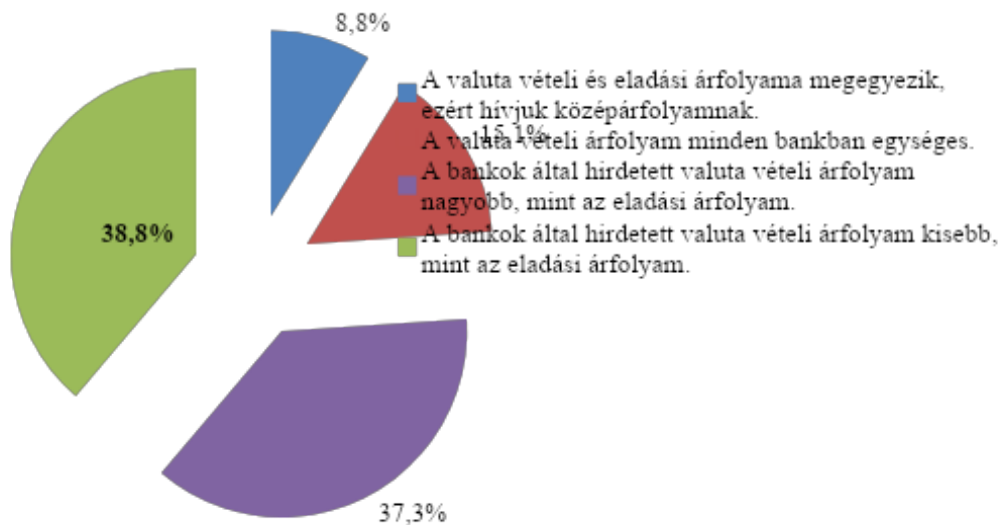
5. ábra Mi a csoportos beszédési megbízás? (%)

Forrás: saját szerkesztés

A banki szolgáltatások második kérdése a valuták árfolyamára vonatkozott. Erre a kérdésre 1852 fő válaszolta azt, hogy nem tudja kiválasztani az állítások közül a helyeset. Az érvényes válaszadók közül a legtöbben a helyes választ jelölték meg (38,8%): „A bankok által hirdetett valuta vételi árfolyam kisebb, mint az eladási árfolyam.” Hasonlóan magas arányban választották a diákok a helyes válasszal ellentétes lehetőséget, miszerint a vételi árfolyam a magasabb (37,3). A másik két lehetőségre a válaszok 15,1 százaléka (minden bankban egységes a vételi árfolyam), illetve 8,8 százaléka (megegyezik a vételi és az eladási árfolyam) érkezett (6. ábra).

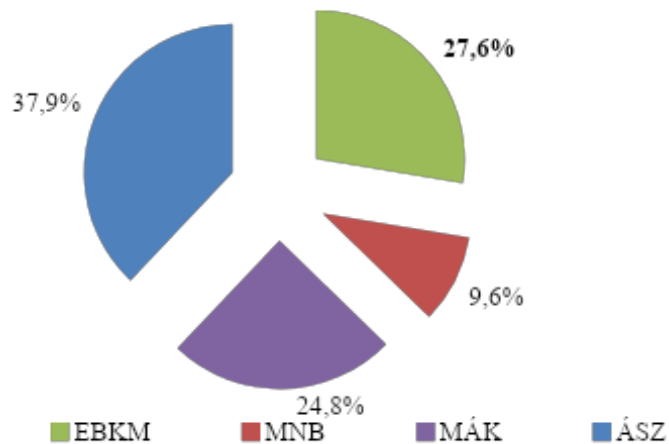
6. ábra Melyik állítás igaz a valuták árfolyamával kapcsolatban? (%)

Forrás: saját szerkesztés

A banki szolgáltatások következő kérdése a pénzügyi intézmények rövidítéseire irányult. 1234 fő választotta a „nem tudom” válaszlehetőséget. Azok közül, akik valamelyik opciót kiválasztották, a legtöbben az „ÁSZ” rövidítést jelölték meg, helytelenül. Az érvényes válaszok valamivel több, mint negyede volt helyes, a kitöltők 27,6 százaléka választotta az „EBKM” választ. Valószínűleg a válaszadók nem vették figyelembe azt a tényt, hogy a kérdés arra vonatkozott, hogy melyik rövidítés *nem* pénzügyi intézményé. (7. ábra)

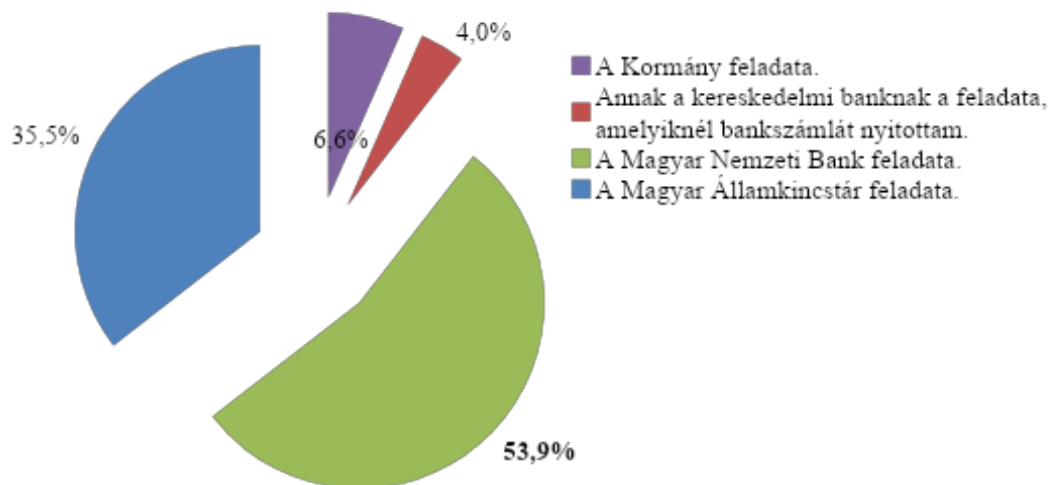
7. ábra Melyik rövidítés nem egy pénzügyekkel foglalkozó intézményt jelöl? (%)

Forrás: saját szerkesztés

A továbbiakban arra voltunk kíváncsiak, hogy tudják-e a középiskolások, hogy kinek a feladata Magyarországon a bankjegy- és érmekibocsátás. A válaszadók csupán 5,8 százaléka nem tudta valamely lehetőséget megjelölni. A tipikus válasz a helyes megoldás volt (53,9%). A diákok több mint egyharmada azt válaszolta, hogy a Magyar Államkincstár feladata. A kitöltők 4 százaléka azt gondolta, hogy annak a kereskedelmi banknak a feladata a bankjegy- és érmekibocsátás, amelyik a bankszámláját vezeti; 6,6 százalékuk pedig a Kormányénak tartja. (8. ábra)

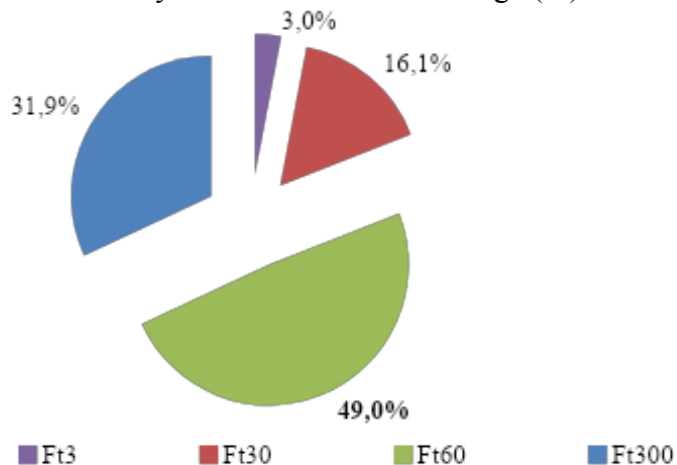
8. ábra Magyarországon kinek a feladata a bankjegy- és érmekibocsátás? (%)

Forrás: saját szerkesztés

A következő számítási feladatban egy banki utalás költségére kérdeztünk: „10 000 forintot utalni szeretnél. Az utalások banki költsége utalásonként 0,3%, de legalább 60 Ft. Hány forint lesz a banki költség?” 1121 fő nem tudott válaszolni erre a kérdésre. A tanulók közel fele (49 százalék) helyesen jelölte meg a minimális 60 forintot. A kitöltők közel egyharmada a 300 forintot választotta. Jelentős azoknak az aránya is, akik a 30 forintot határozták meg. (9. ábra)

9. ábra 10 000 forintot utalni szeretnél. Az utalások banki költsége utalásonként 0,3%, de legalább 60 Ft. Hány forint lesz a banki költség? (%)

Forrás: saját szerkesztés

A banki szolgáltatások utolsó kérdése a pénzügyi mérleggel kapcsolatos attitűdre vonatkozott: „Egy család életében a pénzügyi mérleg mutatja a bevételek és kiadások egyenlegét. Mit

gondolsz a családi pénzügyi mérlegről?” 9557 érvényes válasz érkezett, melynek 77,0 százaléka fontosnak tartja a pénzügyi mérleg elkészítését. 3929 fő úgy gondolja, hogy ezt a pénzügyi mérleget el is tudná készíteni. 3433 válaszadó szintén fontosnak tartja, de nem tudja, hogyan kell elkészíteni. A kitöltők 7,8 százaléka szerint nem fontos a pénzügyi mérleg készítése, de a szülei elkészítik. A diákok 15,1 százaléka szintén nem tartja fontosnak, és otthon nem is készítenek pénzügyi mérleget. (10. ábra)

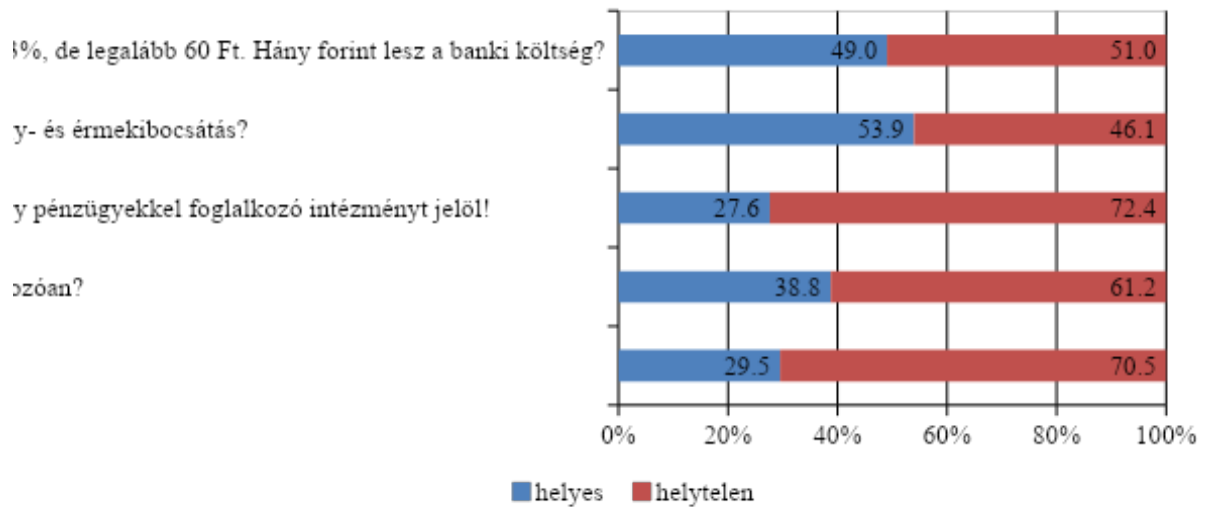
10. ábra A családi pénzügyi mérlegről alkotott vélemény megoszlása (%)

Forrás: saját szerkesztés

A banki szolgáltatások témakörében a legtöbb helyes válasz a bankjegy- és érmekibocsátással kapcsolatos kérdésre érkezett. A kitöltők közel fele szintén helyesen válaszolt a számítási feladatnál. A legkisebb arányban a pénzügyi intézmények rövidítésére tudták a megfelelő választ a diákok, csupán 27,6 százalékuk. Szintén alacsony a helyes válaszok aránya a csoportos beszédési megbízás fogalma esetén (29,5%). Az árfolyamokról megfogalmazott állítások közül a kitöltők 38,8 százaléka tudott jól választani. (11. ábra)

11. ábra A helyes és helytelen válaszok aránya a banki szolgáltatások témakörében (%)

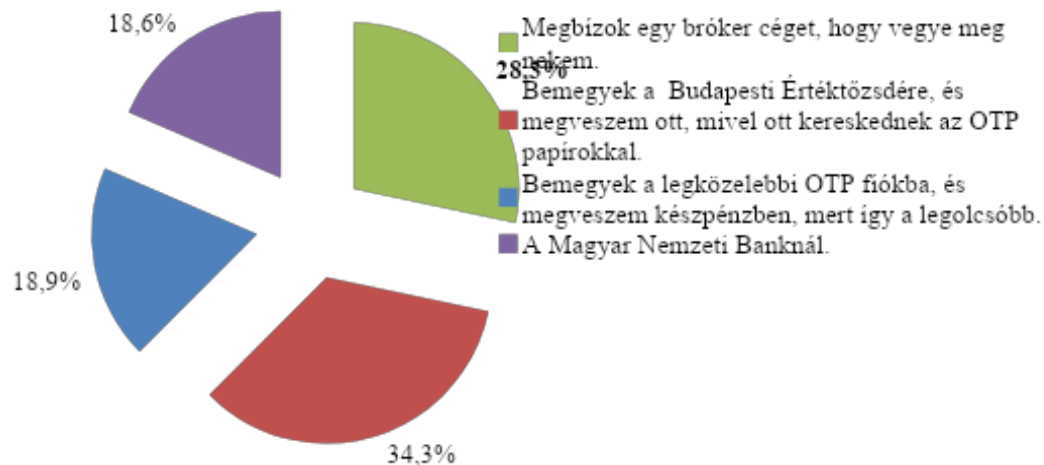

Forrás: saját szerkesztés

2.3. Megtakarítások és befektetések

A megtakarítások és befektetések témakörében az első kérdés a részvények vásárlási lehetőségeire irányult: „Hol veszel OTP részvényt?” Erre a kérdésre 8351 érvényes válasz érkezett, további 1254 fő nem tudott megjelölni egy opciót sem. A legtöbben az alábbi lehetőséget választották, helytelenül: „Bemegyek a Budapesti Értéktőzsdére, és megveszem ott, mivel ott kereskednek az OTP papírokkal.” Ezt a választ adta az érvényes válaszadók harmada (34,3 százaléka). Bróker céget jelölt be a kitöltők 28,3 százaléka (helyes válasz). A további két helytelen opcióra közel azonos arányban érkeztek válaszok: a Magyar Nemzeti Bankot a diákok 18,6 százaléka, míg a legközelebbi OTP fiókot 18,9 százaléka jelölte meg. (12. ábra)

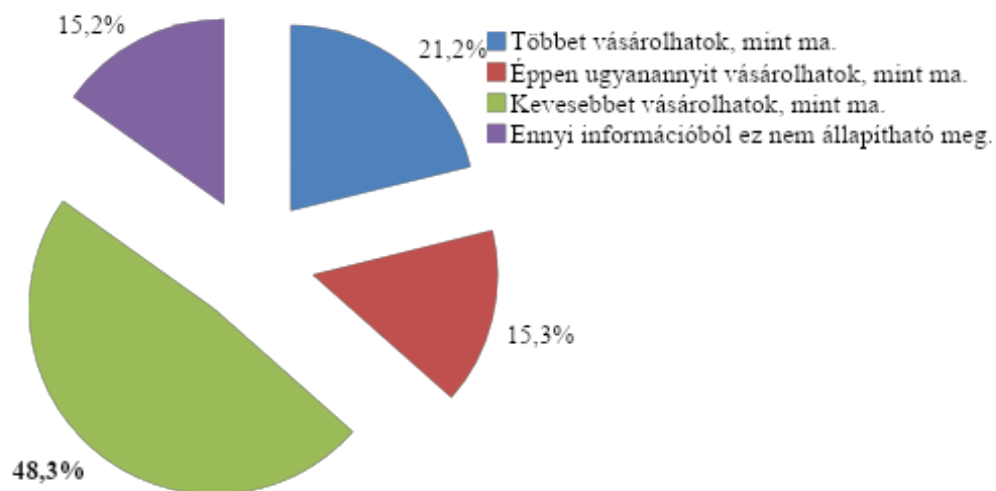
12. ábra Hol veszel OTP részvényt? (%)

Forrás: saját szerkesztés

A következő kérdés a megtakarítások és befektetések témakörében a befektetés értékének meghatározására irányult: „Képzeld el, hogy a megtakarítási számládra 1% kamatot kapsz egy évre, az infláció pedig évi 2%. Mit gondolsz, 1 év múlva mennyit vásárolhatsz a számlán levő pénzedből?” A válaszlehetőségek a következők voltak: többet, mint ma; kevesebbet, mint ma; ugyanannyit; illetve nem állapítható meg ennyi információból. Erre a kérdésre 8305 érvényes válasz érkezett, melynek közel a fele helyes volt: „Kevesebbet vásárolhatok, mint ma.” A diákok 48,3 százaléka választotta ezt az opciót. Ellentétesen döntött az érvényes válaszadók 21,2 százaléka. A kitöltők közül 1274 fő mondta azt, hogy ugyanannyit vásárolhat (15,3%). Hasonló az aránya azoknak, akik ennyi információ alapján nem tudtak dönteni. (13. ábra)

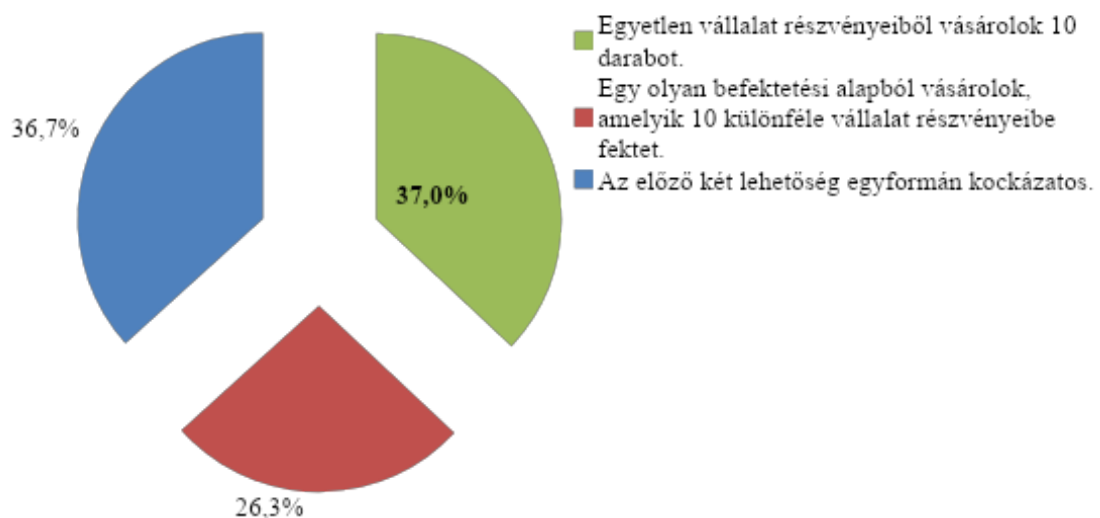
13. ábra A megtakarítási számládra 1% kamatot kapsz egy évre, az infláció pedig évi 2%. 1 év múlva mennyit vásárolhatsz a számlán levő pénzedből? (%)

Forrás: saját szerkesztés

A továbbiakban a befektetések kockázatáról érdeklődtünk: „Van 100 ezer forintod, amit be szeretnél fektetni. Melyik a kockázatosabb az alábbiak közül?” A válaszlehetőségek arra vonatkoztak, hogy vajon kockázatosabb-e egyetlen vállalat részvényeibe fektetni, mint megosztani egy befektetési alap részvényei között a kockázatot. 8726 érvényes válasz érkezett, további 879 fő nem tudott válaszolni. Az érvényes válaszok 37 százaléka helyes volt: ezek a diákok el tudták dönteni, hogy kockázatosabb egyetlen vállalat részvényeibe fektetni. Szinte ugyanilyen arányban válaszolták azt a kitöltők, hogy a két lehetőség egyformán kockázatos. A befektetési alapot a válaszadók negyede jelölte meg. (14. ábra)

14. ábra Van 100 ezer forintod, amit be szeretnél fektetni. Melyik a kockázatosabb az alábbiak közül? (%)

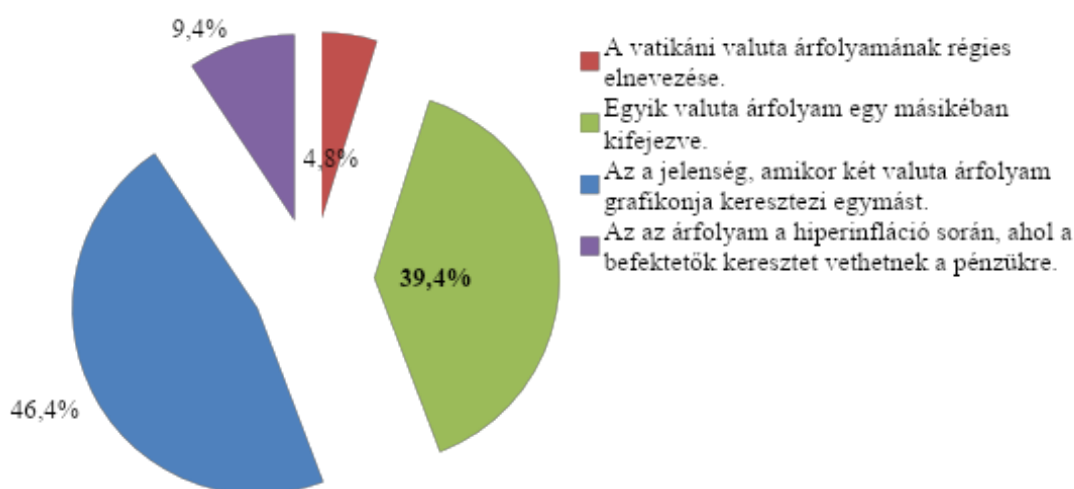

Forrás: saját szerkesztés

A következő kérdés ebben a témakörben a keresztárfolyam fogalmáról érdeklődött. Közel kétezer kitöltő nem tudott válaszolni erre a kérdésre. Az érvényes válaszok száma 7615 volt. A diákok közel fele azt a helytelen választ jelölte meg, hogy „az a jelenség, amikor két valuta árfolyam grafikonja keresztezi egymást”. Ezt választotta a kitöltők 46,4 százaléka. A helyes fogalmat minden tíz érvényes válaszadó közül négy tudta kiválasztani (39,4 százalék). A további két helytelen opciót a tanulók 9,4 százaléka, valamint 4,8 százaléka jelölte be. (15. ábra)

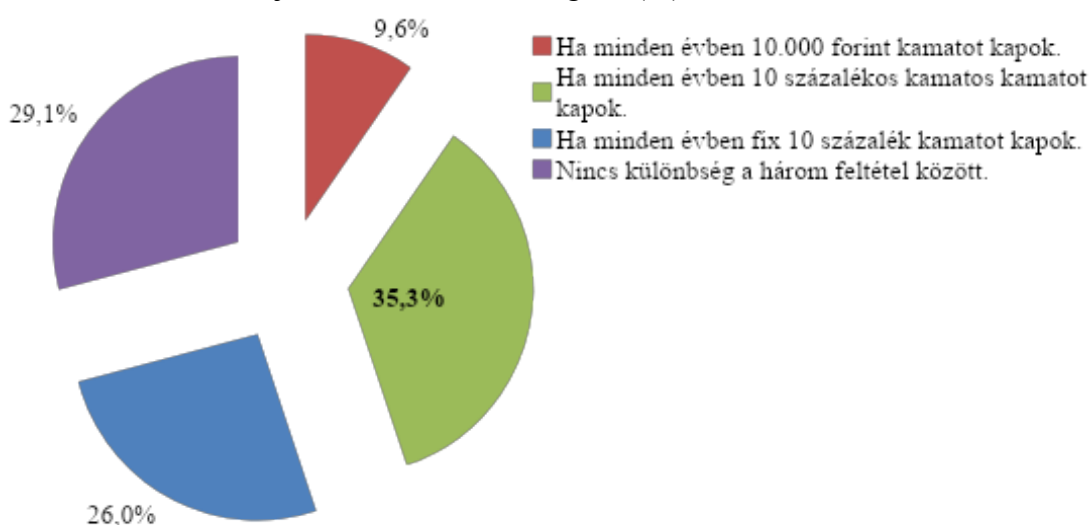
15. ábra Mi a keresztárfolyam? (%)

Forrás: saját szerkesztés

A megtakarítások és befektetések témakörében a következő kérdés a kamatos kamatra irányult. Azt kérdeztük, hogy vajon melyik feltétel a kedvezőbb: évente ugyanakkora összegű, vagy ugyanolyan arányú, vagy a kamatos kamat, illetve hogy nincsen különbség ezek között. 893 fő nem tudott választ adni, az érvényes kitöltők száma 8712 volt. A kamatos kamat lehetőségét választotta a diákok többsége (35,3 százalék). A második leggyakoribb válasz az volt, hogy nincs különbség a feltételek között. A válaszadók negyede a fix éves kamatot jelölte meg. A legkevesebben az állandó összegű kamatot választották. (16. ábra)

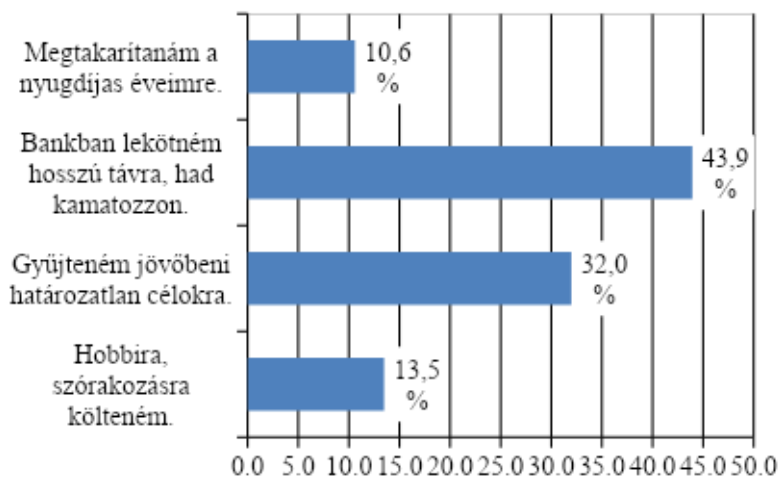
16. ábra 100.000 forintot fektetsz be 5 évre. Melyik feltétel esetén jársz jobban az ötödik év végén? (%)

Forrás: saját szerkesztés

A megtakarítások és befektetések témakörének utolsó, attitűdre vonatkozó kérdése egy szabadon felhasználható összegre irányult. A 9040 érvényes válaszadónak közel a fele (43,9 százalék) bankban kötné le hosszú távra az összeget. A diákok harmada szintén gyűjtené a felhalmozott pénzösszeget, határozatlan célokra (32,0 százalék). Csupán minden tizedik kitöltő takarítana meg a nyugdíjas éveire. Erre a lehetőségre érkezett a legkevesebb válasz. (17. ábra)

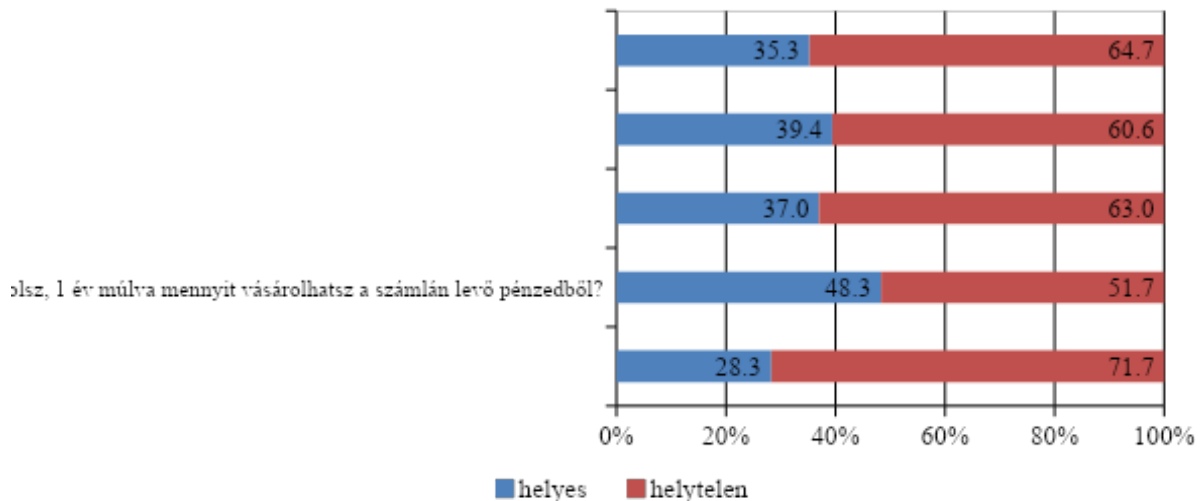
17. ábra Mire használnál fel egy nagyobb összeget, ha sikeresen találtál magadnak munkát és a havi fizetésedből a rendszeres kiadásaid után mindig megmaradna? (%)

Forrás: saját szerkesztés

A megtakarítások és befektetések témakörében a legtöbb helyes válasz a befektetés értékelésével kapcsolatos kérdésre érkezett. A keresztárfolyam fogalmáról szóló kérdésre az érvényes válaszadók 39,4 százaléka válaszolt helyesen. A kockázat megosztására, valamint a kamatos kamatra vonatkozóan a diákok harmada tudta a megfelelő választ. A legkevesebb helyes válasz a részvények megvásárlásának helyszínére vonatkozóan érkezett. (18. ábra)

18. ábra A helyes és helytelen válaszok aránya a megtakarítások és befektetések témakörében (%)

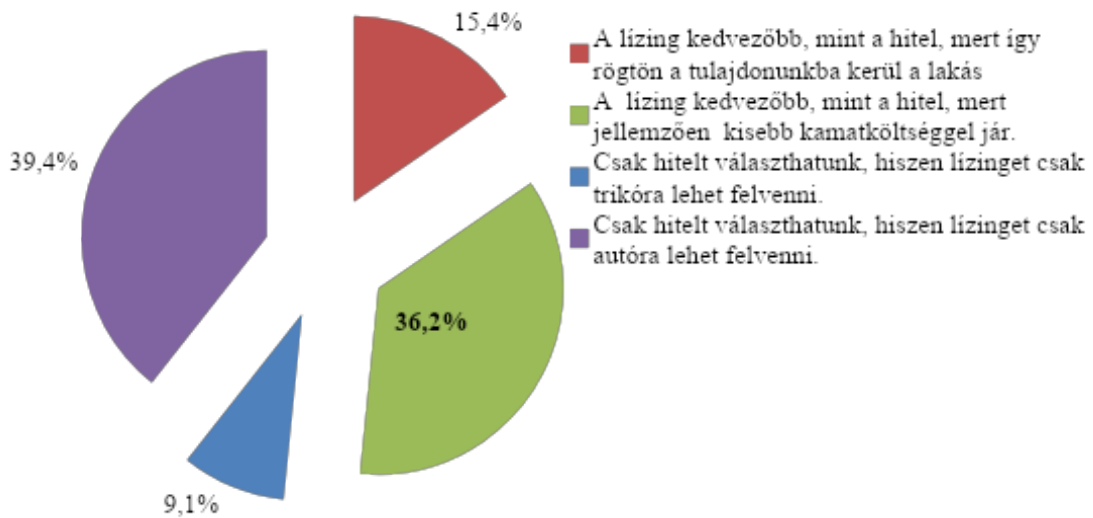

Forrás: saját szerkesztés

2.4. Hitelezés

A hitelezés témakörének első kérdésében a kitöltőknek a lízing és a hitel közül kellett választaniuk: „A család egy házat szeretne vásárolni, de nincs hozzá elég pénzetek, ezért hitelen vagy lízingen gondolkodtok. Ha csak az alábbi szempontok számítanak, úgy melyik állítás igaz?” 7357 fő válaszolt a kérdésre, további 2248 fő nem tudott választani. A hitelt és a lízinget közel azonos arányban jelölték meg a válaszadók. A legtöbb válasz arra a helytelen opcióra érkezett, hogy csak a hitel kerülhet szóba, hiszen lízinget csak autóra lehet felvenni. A helyes állításra 2662 válasz érkezett, ami a középiskolások 36,2 százaléka (a lízing jellemzően kisebb kamatköltséggel jár, ezért kedvezőbb). További 15,4 százaléka a válaszadóknak szintén lízinget választana, melynek indoka az, hogy így rögtön a tulajdonukba kerülne a lakás. (19. ábra)

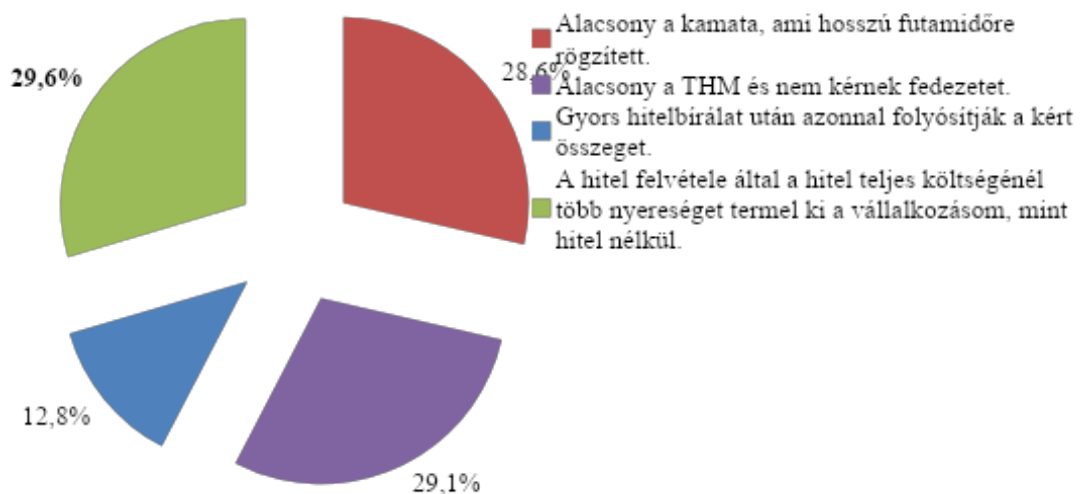
19. ábra A család házvásárláshoz hitelt vagy lízinget venne fel. Melyik állítás igaz? (%)

Forrás: saját szerkesztés

A továbbiakban a jó hitel jellemzőire voltunk kíváncsiak. Az érvényes válaszok száma 8406 volt, míg 1199 fő nem tudott választani. Legkisebb arányban a gyors hitelbírálat utáni, azonnali folyósítást választották a tanulók a jó hitel legfőbb ismérvének. A további három lehetőség válaszainak aránya közel azonos volt. A diákok 29,6 százaléka jelölte be a megfelelő választ, miszerint a hitel segítségével a hitel teljes összegénél nagyobb nyereséget tud elérni a vállalkozás. (20. ábra)

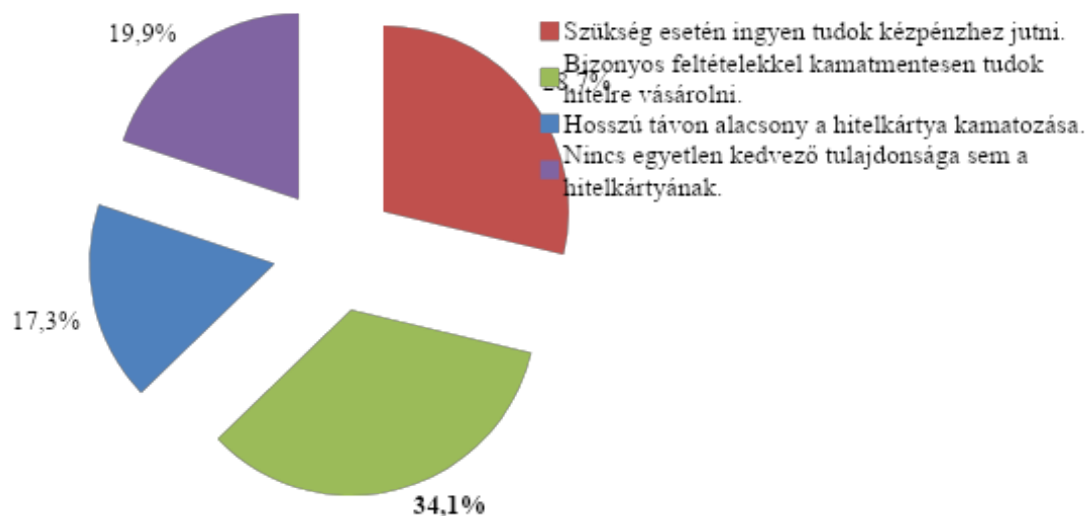
20. ábra Van egy jól működő vállalkozásod. Szerinted mi jellemző egy jó hitelre? (%)

Forrás: saját szerkesztés

A következő kérdés a hitelkártya kedvező tulajdonságaira irányult. 8669 fő válaszolt a kérdésre, míg 936 fő a „nem tudom” lehetőséget jelölte meg. Az érvényes válaszok harmada helyes volt, miszerint bizonyos feltételek mellett kamatmentesen lehet a hitelkártyával vásárolni. Ezt az opciót választotta a diákok legtöbbször, 34,1 százalékuk. A második leggyakoribb válaszlehetőség az ingyen készpénzhez jutás volt (28,7 százalék). A másik két helytelen válaszra közel azonos arányban szavaztak a kitöltők. (21. ábra)

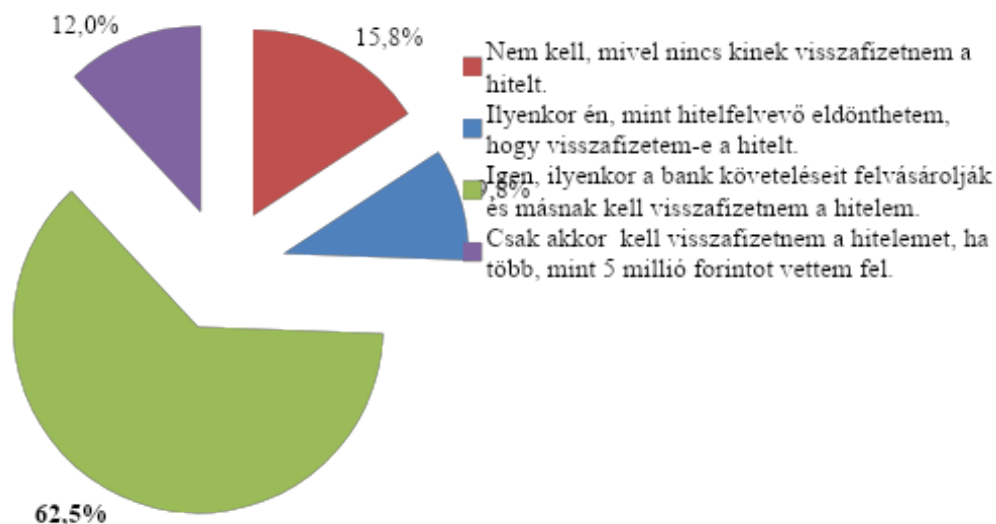
21. ábra Milyen kedvező tulajdonsága van a hitelkártyának? (%)

Forrás: saját szerkesztés

A hitelezés témakörében a továbbiakban arról kérdeztük a diákokat, hogy a bank csődje esetén vissza kell-e fizetniük a korábban felvett hitelüket. 8307 fő válaszolt a kérdésre, további 1298 fő a „nem tudom” lehetőséget választotta. Az érvényes válaszok közel kétharmada helyes volt, a válaszadók 62,5 százaléka azt jelölte meg, hogy ilyenkor felvásárolják a bank követeléseit, és másnak kell a hitelt visszafizetni. A három helytelen válaszból a legtöbbször azt választották, hogy nem kell visszafizetni a hitelt (15,8 százalék). A tanulók 12 százaléka azt jelölte meg, hogy csak 5 millió forint feletti hitelt kell visszafizetni, 9,8 százalékuk pedig azt, hogy a hitelfelvevő dönthet a visszafizetésről. (22. ábra)

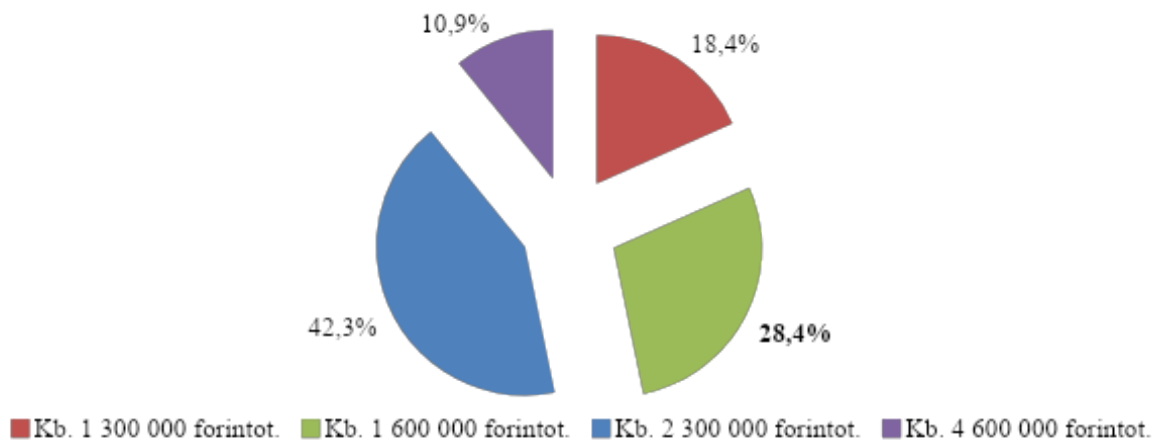
22. ábra Ha a bankod, ahol előzőleg hitelt vettél fel, csődbe megy, vissza kell-e fizetned a hiteledet? (%)

Forrás: saját szerkesztés

A hitelezés témakörének számítási feladata a kamatos kamatra irányult. Ha az 5 évre szóló, 1 millió forintos személyi hitelt évi 5 százalékos kamattal kell visszafizetni, az körülbelül 1 150 000 forintot jelent. A kérdés arra vonatkozott, hogy ha ez a hitel 10 évre szól, körülbelül mekkora összeget kell visszafizetni. 8258 érvényes válasz érkezett erre a kérdésre, illetve 1347 fő nem tudott megjelölni egy összeget sem. A legtöbben a 2 300 000 forintos összeget választották, ez az érvényes válaszok 42,3 százaléka (helytelen válasz). A megfelelő értéket a diákok 28,4 százaléka tudta kiválasztani (1 600 000 forint). Nagyjából minden ötödik válaszadó szerint az 5 és a 10 éves futamidő között nincs különbség a visszafizetendő összeg tekintetében. (23. ábra)

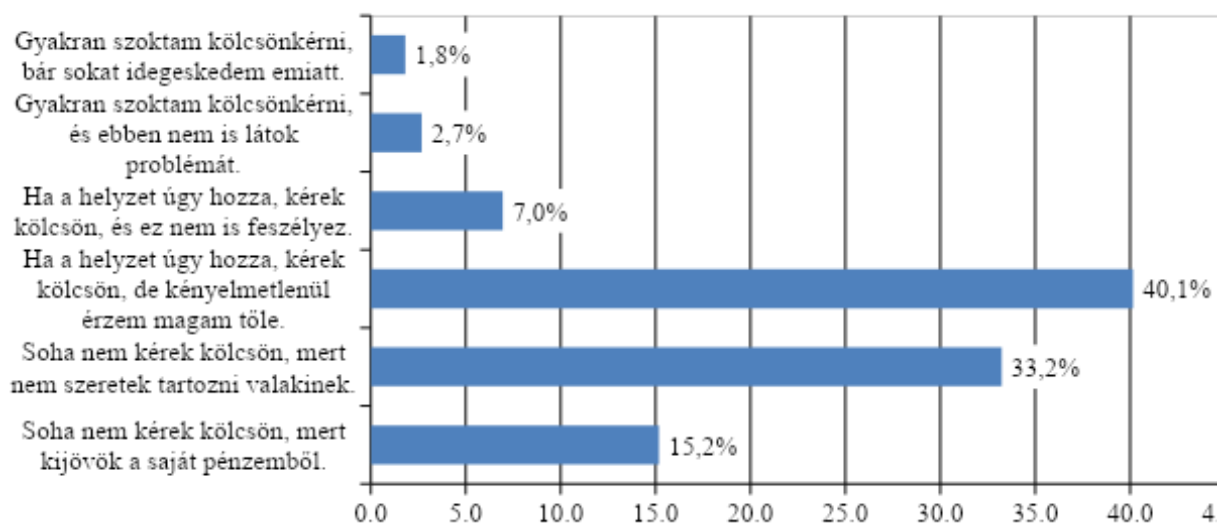
23. ábra 1 millió forint személyi hitel esetén 5 évre évi 5 % kamattal, összesen kb. 1 150 000 forintot kell visszafizetned a banknak. Mennyit kell visszafizetned a banknak, ha ezt 10 évre veszed fel? (%)

Forrás: saját szerkesztés

A hitelezés moduljának utolsó kérdése a pénz kölcsönkérésére vonatkozó attitűdre irányult. 9482 fő válaszolt a kérdésre, csupán 123 fő nem nyilvánított véleményt. A diákok közel fele soha nem kér kölcsön. Közel hasonló arányban válaszoltak úgy, hogy néha kölcsönkérik. A leggyakoribb válasz az volt, hogy néha kölcsönkérik, de ettől kényelmetlenül érzik magukat (40,1 százalék). A második leggyakoribb vélemény az volt, hogy soha nem kér kölcsön, mert nem szeret tartozni. A gyakran kölcsönkérők aránya igen alacsony volt. (24. ábra)

24. ábra Kölcsönkéréséről alkotott vélemény megoszlása (%)

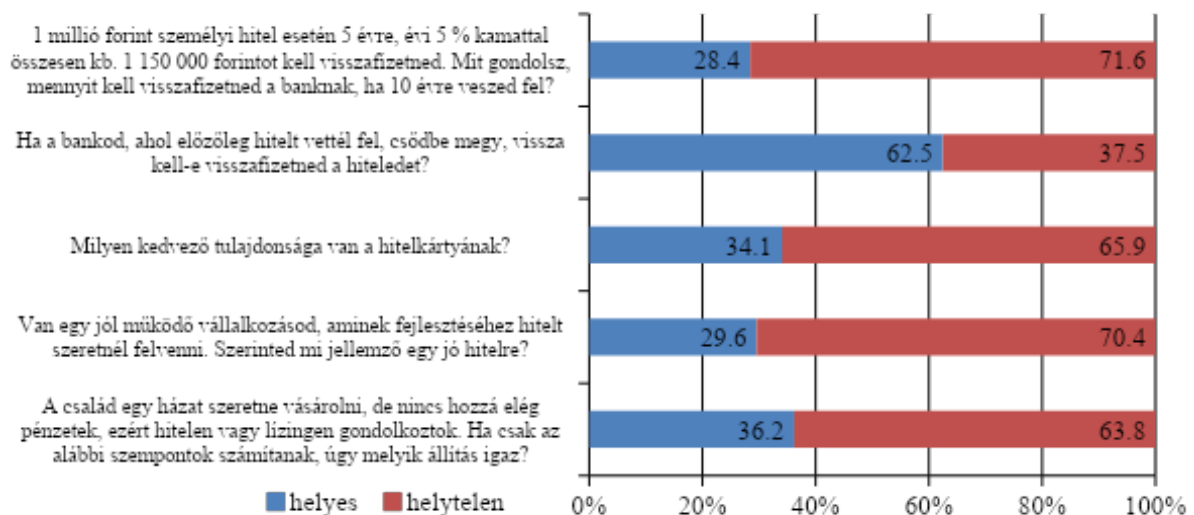

Forrás: saját szerkesztés

A hitelezés témakörében a legtöbb helyes válasz a bank csődbe jutása esetén a hitel visszafizetésének körülményeire érkezett, a kitöltők 62,5 százaléka választotta a jó megoldást.

A diákok több mint egyharmada tudta a megfelelő választ a lízing és a hitel összehasonlítása, valamint a hitelkártya kedvező tulajdonságainak ismerete során (36,2 százalék, illetve 34,1 százalék). Harminc százalék alatti volt a helyes válaszok aránya a jó hitel ismérvei, valamint a számításos feladat esetén. (25. ábra)

25. ábra A helyes és helytelen válaszok aránya a hitelezés témakörében (%)

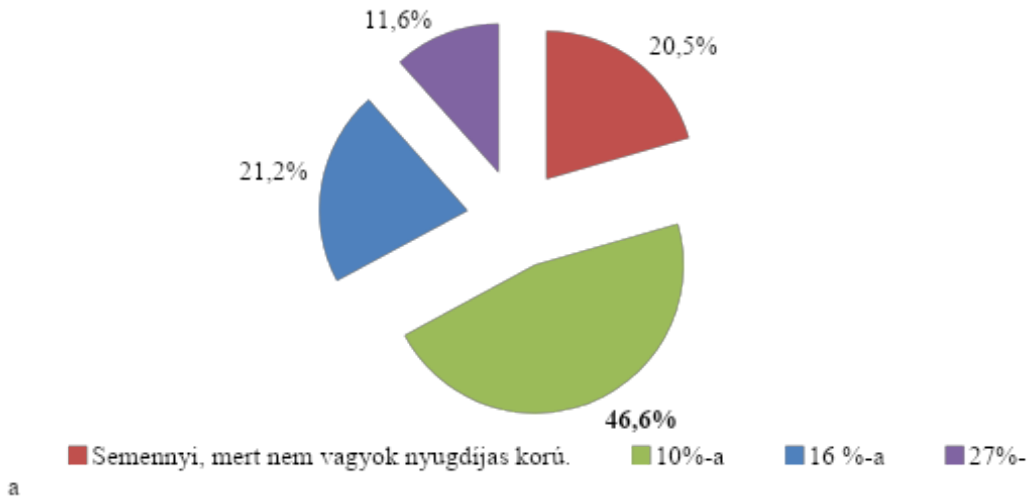
Forrás: saját szerkesztés

2.5. Munka világa

A munka világával kapcsolatos témakörben a bruttó bérből levonandó nyugdíjjárulék nagyságára kérdeztünk rá először. 8339 érvényes válasz érkezett, továbbá 1266 fő a „nem tudom” lehetőséget választotta. Szinte minden második diák tudta a helyes választ, miszerint a bruttó bér 10 százaléka kerül levonásra nyugdíjjárulékként. A válaszadók ötöde a 16 százalékos opciót jelölte be (21,2%), míg ehhez hasonló arányban válaszolták azt, hogy nincs levonás, hiszen nem nyugdíjas korúak. A legkevesebb választ a 27 százalékos lehetőségre adták a kitöltők. (26. ábra)

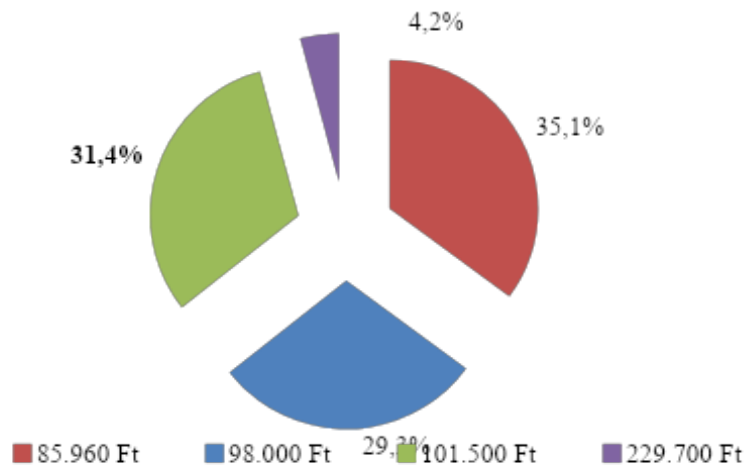
26. ábra Ha munkát vállalsz, akkor a bruttó béred hány %-a kerül levonásra nyugdíjáruléként? (%)

Forrás: saját szerkesztés

A továbbiakban a hazai jelenleg érvényes minimálbér összegére kérdeztünk rá. 8905 fő válaszolt valamelyik lehetőségre, míg 700 fő a „nem tudom” opciót választotta. A legalacsonyabb összeget (85 960 Ft) jelölték be a legtöbben, a kitöltők 35,1 százaléka. A második leggyakrabban előforduló válaszlehetőség a helyes megoldás volt, ezt választotta a tanulók 31,4 százaléka. Hasonló arányú volt a korábban érvényes minimálbér összegének, a 98 000 forintnak a megjelölése. A legmagasabb értéket csupán a válaszadók 4,2 százaléka választotta. (27. ábra)

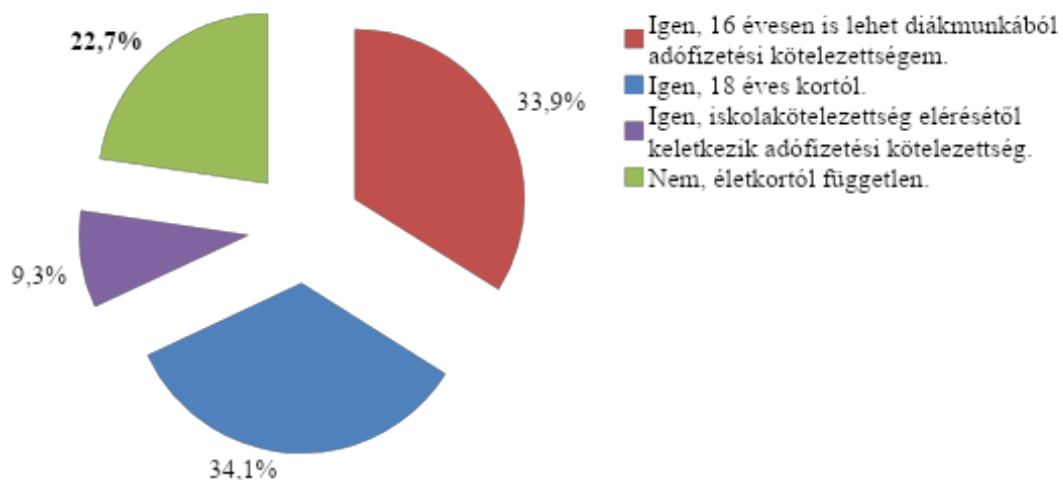
27. ábra Mennyi ma a havi bruttó minimálbér Magyarországon? (%)

Forrás: saját szerkesztés

A következő kérdésnél arra voltunk kíváncsiak, vajon a kitöltők szerint életkorhoz kötött-e az adófizetési kötelezettség. A válaszadók száma 8777 fő volt, további 828 fő nem tudott válaszolni. Az érvényes választ adók mintegy negyede (22,7 százalék) tudta a helyes választ, miszerint életkortól független az adófizetési kötelezettség. A legtöbben a 18 éves kort jelölték meg (34,1 százalék). Hasonlóan magas arányt képvisel az a lehetőség is, miszerint 16 évesen is keletkezhet diákmunkából adófizetési kötelezettség. (28. ábra)

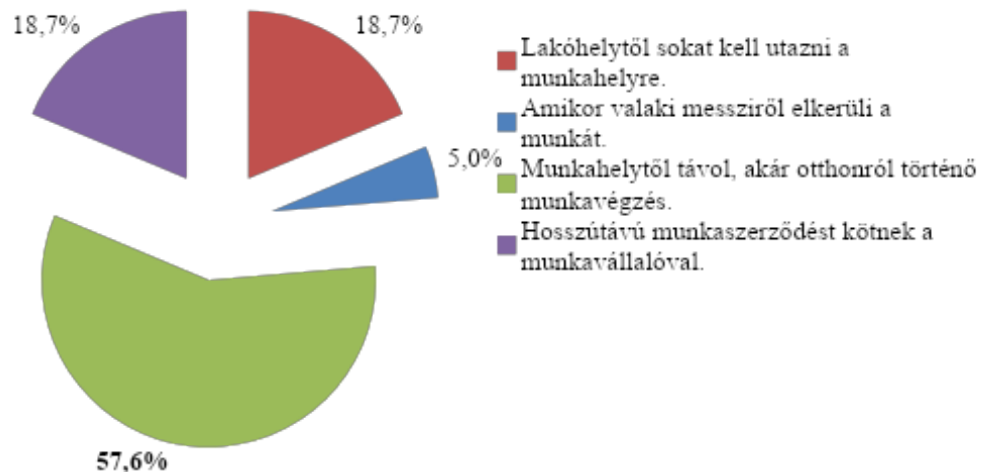
28. ábra Életkorhoz kötött-e az adófizetési kötelezettség? (%)

Forrás: saját szerkesztés

A munka világának témakörében a továbbiakban a távmunka fogalmára voltunk kíváncsiak. 8909 fő válaszolt erre a kérdésre, további 696 fő nem adott választ. A többség, a kitöltők 57,6 százaléka a helyes lehetőséget jelölte meg, miszerint a távmunka a munkahelytől távol, akár otthonról történő munkavégzést jelenti. Azonos arányban (18,7 százalék) választották a diákok a lakóhelytől való sok utazás opcióját, valamint a hosszú távú munkaszerződés lehetőségét. (29. ábra)

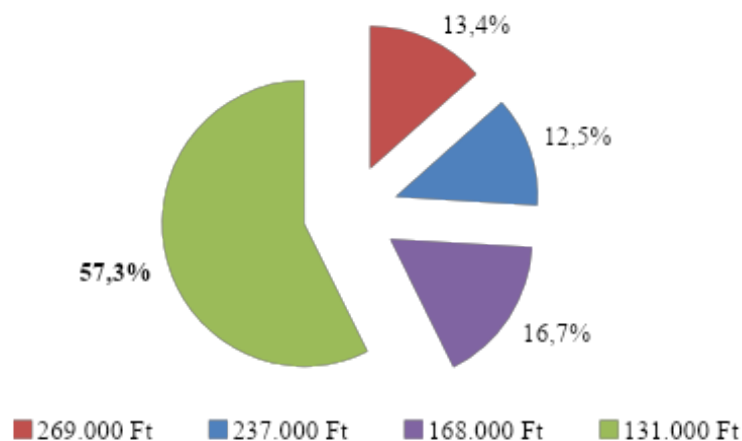
29. ábra Mi a távmunka? (%)

Forrás: saját szerkesztés

A számítási feladat ebben a témakörben a nettó bér meghatározására irányult. Azt kérdeztük, hogy amennyiben 200 000 Ft a bruttó bér, a levonások összege 37 000 Ft járulékokra, továbbá 32 000 Ft személyi jövedelemadóra, akkor mennyi lesz a nettó bér összege. 8500 fő válaszolt a kérdésre, további 1105 fő a „nem tudom” lehetőséget választotta. A legtöbben helyesen határozták meg a nettó bér összegét, a válaszadók 57,3 százaléka. A helytelen válaszok aránya hasonló volt. Minden negyedik diák nagyobb összeget jelölt meg, mint a bruttó bér. (30. ábra)

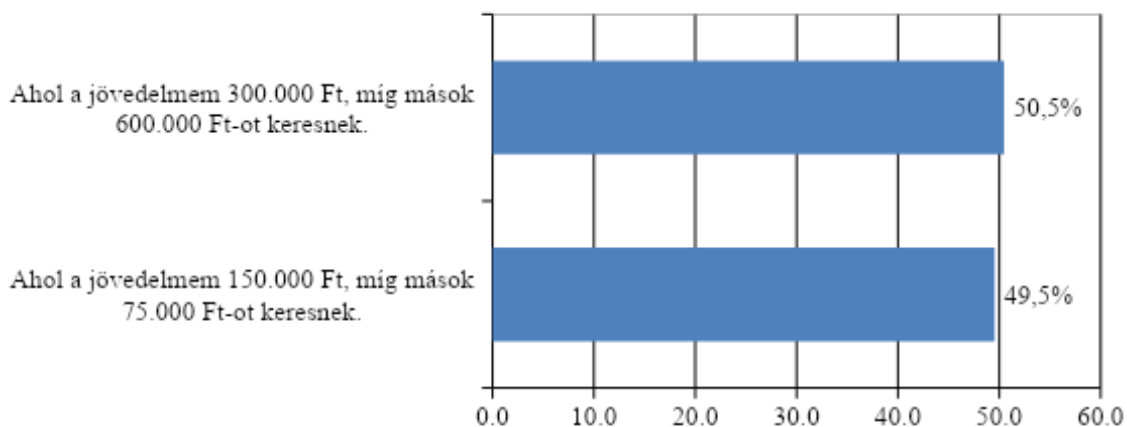
30. ábra Az első fizetésed bérapírján 200.000 Ft bruttó munkabér szerepel. Ehhez kapcsolódóan 37.000 forintot tesznek ki a járulékok, illetve 32.000 forintot a személyi jövedelemadó. Hány forint lesz a nettó béred? (%)

Forrás: saját szerkesztés

Az attitűdre vonatkozó kérdés ebben a témakörben így szólt: „Feltételezzük, hogy dönthetnél, melyik világban élsz. Az árak mindkét világban megegyeznek a jelenleg valóban érvényes árakkal, és a pénz is ugyanannyit ér. Melyiket választanád?” A két választási lehetőség: „Ahol a jövedelmed 150 000 forint, míg mások 75 000 forintot keresnek;” illetve „ahol a jövedelmed 300 000 forint, míg mások 600 000 forintot keresnek.” 9452 fő választotta szinte azonos arányban a két lehetőség egyikét, a második opció aránya csupán 1 százalékponttal volt magasabb. (31. ábra)

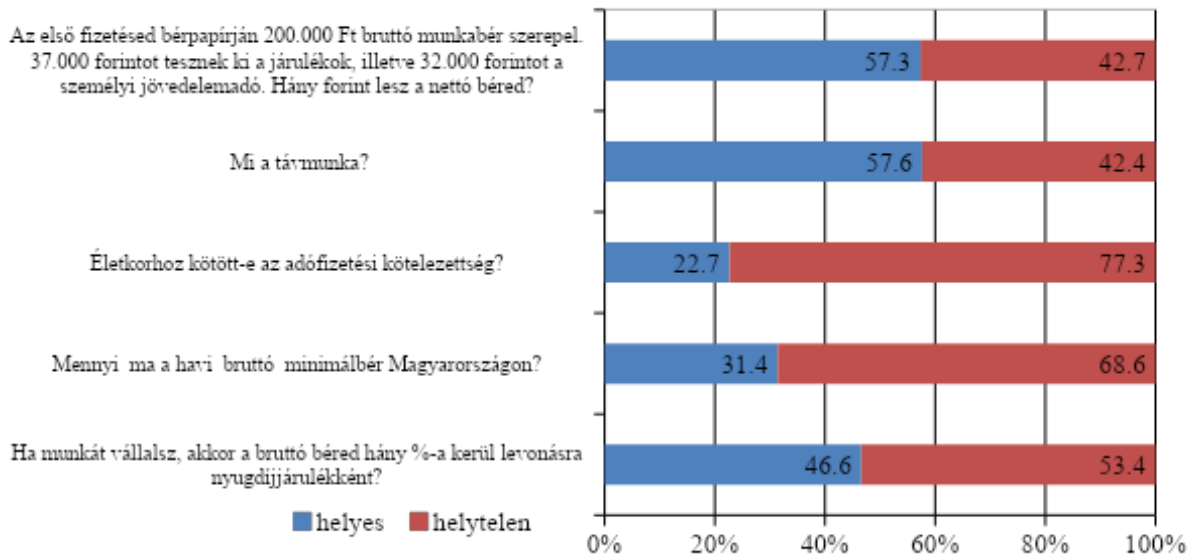
31. ábra Feltételezzük, hogy dönthetnél, melyik világban élsz. Az árak mindkét világban megegyeznek a jelenleg valóban érvényes árakkal, és a pénz is ugyanannyit ér. Melyiket választanád? (%)

Forrás: saját szerkesztés

A munka világának moduljában a legtöbb helyes válasz a távmunka fogalmára vonatkozó kérdésre érkezett (57,6 százalék). Hasonló arányban válaszoltak helyesen a diákok a nettó bérrel kapcsolatos számítási feladatnál, az arányuk 57,3 százalék volt. A válaszadók közel fele ismerte a nyugdíjjárulék mértékét, a helyes válaszok aránya 46,6 százalék. Jóval alacsonyabb volt a jelenlegi minimálbér összegének ismeretére adott megfelelő válaszok részaránya, 31,4 százalék. A legkevesebb helyes válasz (22,7 százalék) az adófizetési kötelezettség életkorhoz kötöttségére vonatkozóan érkezett. (32. ábra)

32. ábra A helyes és helytelen válaszok aránya a munka világának témakörében (%)

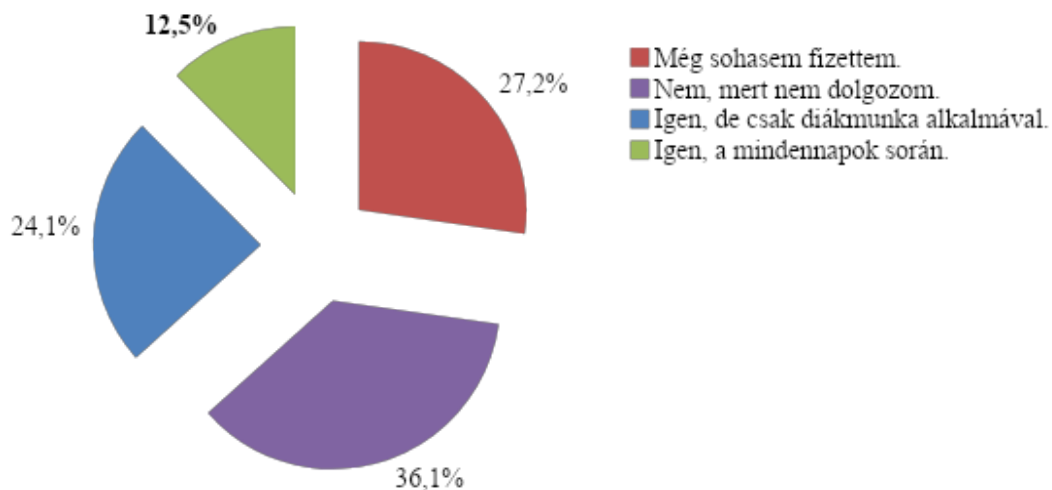

Forrás: saját szerkesztés

2.6. Általános gazdasági ismeretek

Az általános gazdasági ismeretek moduljában először arról érdeklődtünk, hogy a tanulók szoktak-e adót fizetni. 8944 fő válaszolt a kérdésre, további 661 fő a „nem tudom” lehetőséget választotta. A kitöltők több mint egyharmada azt jelölte be, hogy nem fizet, mert nem dolgozik (36,1 százalék). Szinte minden negyedik diák még soha nem fizetett adót (27,2 százalék). A válaszadók negyede azt a lehetőséget jelölte be, hogy igen szokott fizetni, de csak diákmunka alkalmával. A legkevesebb válasz, az érvényes válaszok 12,5 százaléka érkezett arra a lehetőségre, hogy a mindennapok során szokott adót fizetni. (33. ábra)

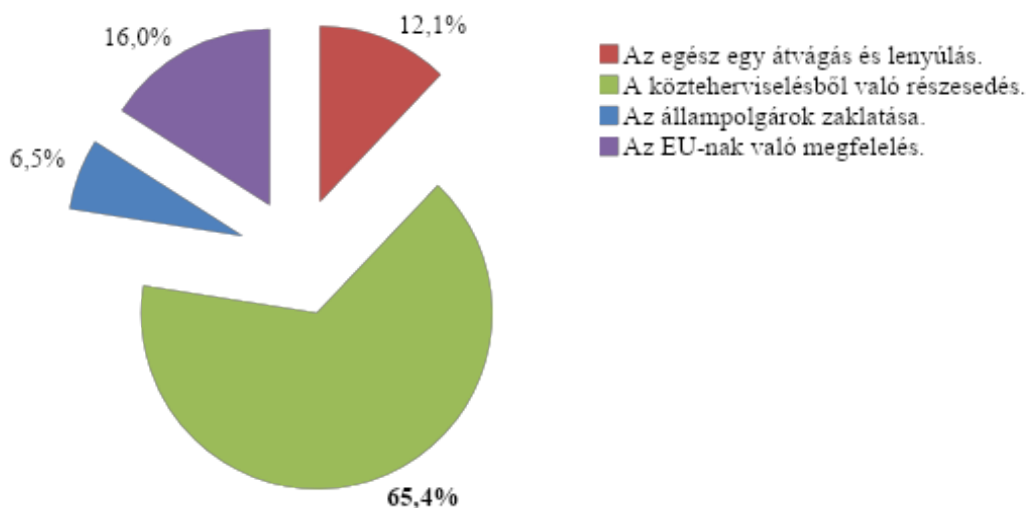
33. ábra Szoktál-e adót fizetni? (%)

Forrás: saját szerkesztés

A következőkben az adórendszer céljának ismeretére voltunk kíváncsiak. Erre a kérdésre 942 fő nem válaszolt, valamint 8663 érvényes válasz érkezett. A válaszadók kétharmada ismerte az adórendszer célját, 65,4 százalékuk helyesen válaszolt. A kitöltők 16,0 százaléka azt jelölte meg, hogy az adórendszer célja az Európai Uniónak való megfelelés. (34. ábra)

34. ábra Mi az adórendszer célja? (%)

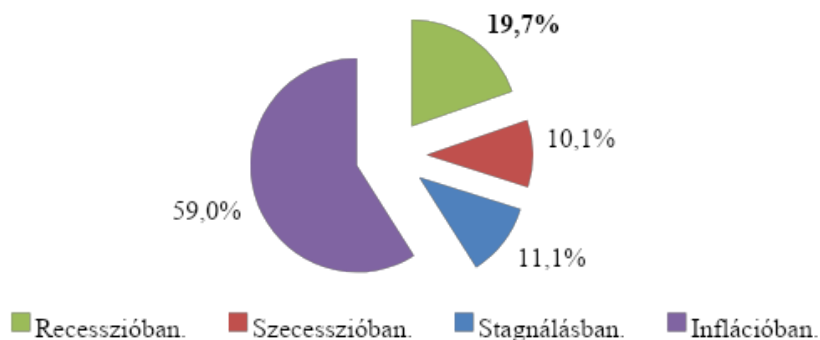

Forrás: saját szerkesztés

Az általános gazdasági ismeretek moduljában a továbbiakban a gazdasági válság szinonimájára kérdeztünk rá. 8247 fő válaszolt a kérdésre, további 1358 „nem tudom” válasz érkezett. Meglepő módon a leggyakrabban az inflációt jelölték meg, ezt a választ adta a kitöltők 59,0 százaléka. Csúpan minden ötödik válaszadó tudta a helyes válaszlehetőséget

(19,7 százalék). A másik két helytelen opciót közel azonos arányban választották a diákok. (35. ábra)

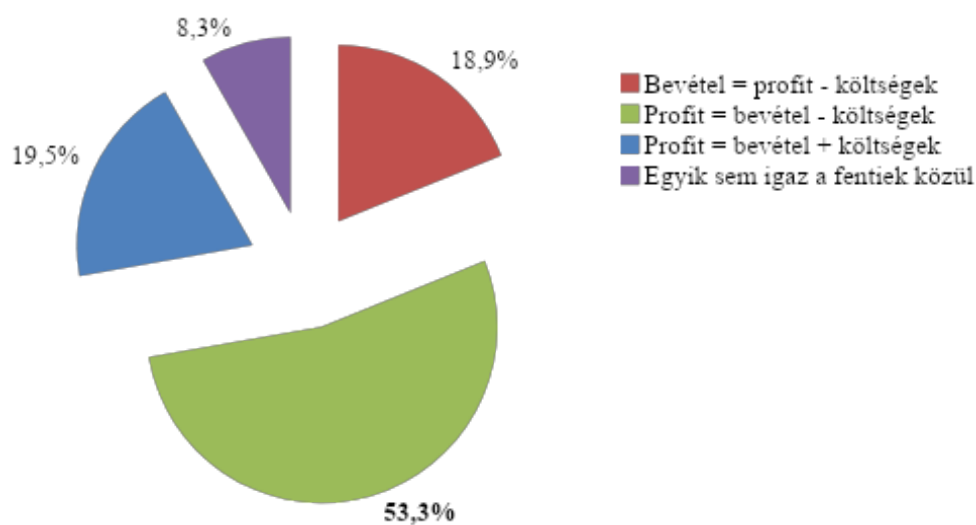
35. ábra Miben van válság idején a gazdaság? (%)

Forrás: saját szerkesztés

A következő kérdés a bevételek, költségek, valamint a profit összefüggéseire vonatkozott. Az érvényes válaszok száma 8438 volt, míg 1167 fő nem tudott választani a lehetőségek közül. A tanulók több mint fele helyesen állapította meg az összefüggést, miszerint a profit a bevételek és a költségek különbségeként határozható meg (53,3 százalék). Minden ötödik válaszadó a bevételek és költségek összegeként állapította meg a profitot (19,5 százalék). Hasonló arányban választották a kitöltők azt a lehetőséget is, hogy a bevétel a profit és a költségek különbsége. (36. ábra)

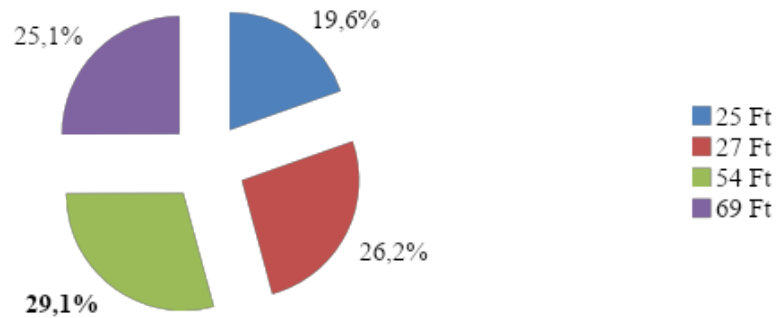
36. ábra Melyik állítás igaz? (%)

Forrás: saját szerkesztés

A számítási feladat ebben a témakörben az ÁFA meghatározására irányult. A kérdésre 8769 fő válaszolt, míg 836 fő a „nem tudom” lehetőséget választotta. A lehetséges összegekre adott válaszok megoszlása közel egyenletes. A legtöbben, a kitöltők 29,1 százaléka a helyes választ, az 54 forintot jelölte meg. (37. ábra)

37. ábra Veszél holnap a boltban egy tábla csokit 254 forintért.
Hány forint ebben az árban az ÁFA? (%)

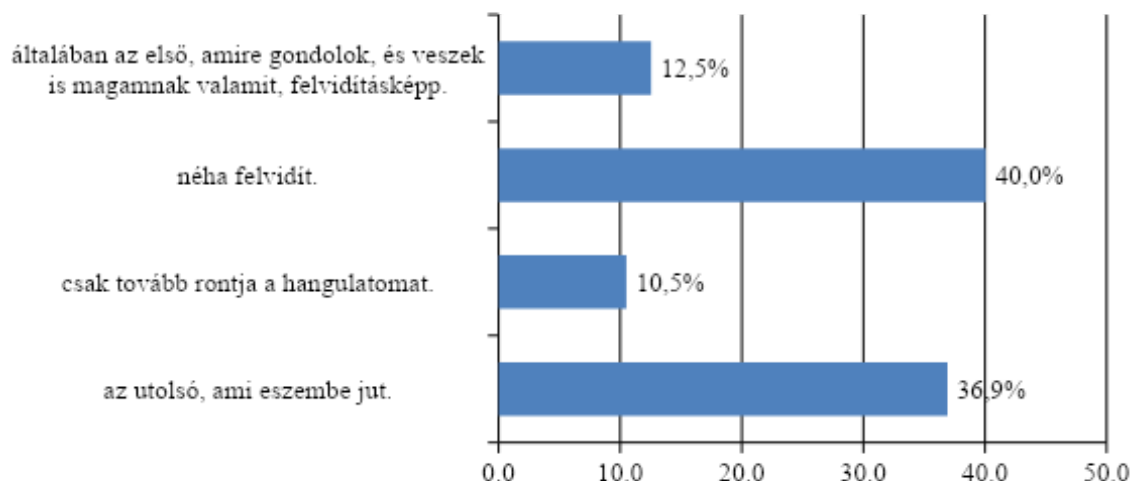

Forrás: saját szerkesztés

Az általános gazdasági ismeretek körében az attitűdre vonatkozó kérdés a vásárlással volt kapcsolatos. Arról érdeklődtünk, hogy amennyiben lehangolt vagy szomorú az illető, eszébe jut-e a vásárlás. Az érvénytelen válaszok száma csupán 171 volt, míg 9434 fő választotta valamelyik lehetőséget. Minden tíz kitöltőből négy azt gondolja, hogy néha felvidítja a vásárlás (40,0 százalék). A második leggyakoribb válasz az volt, hogy nem jut eszébe ebben az esetben a vásárlás (36,9 százalék). A diákok 12,5 százalékának ez az első gondolata, és vesz is magának valamit. A válaszadók 10,5 százaléka szerint a vásárlás csak tovább rontja a hangulatát. (38. ábra)

38. ábra Amikor szomorú vagy lehangolt vagyok, akkor számomra a vásárlás: (%)

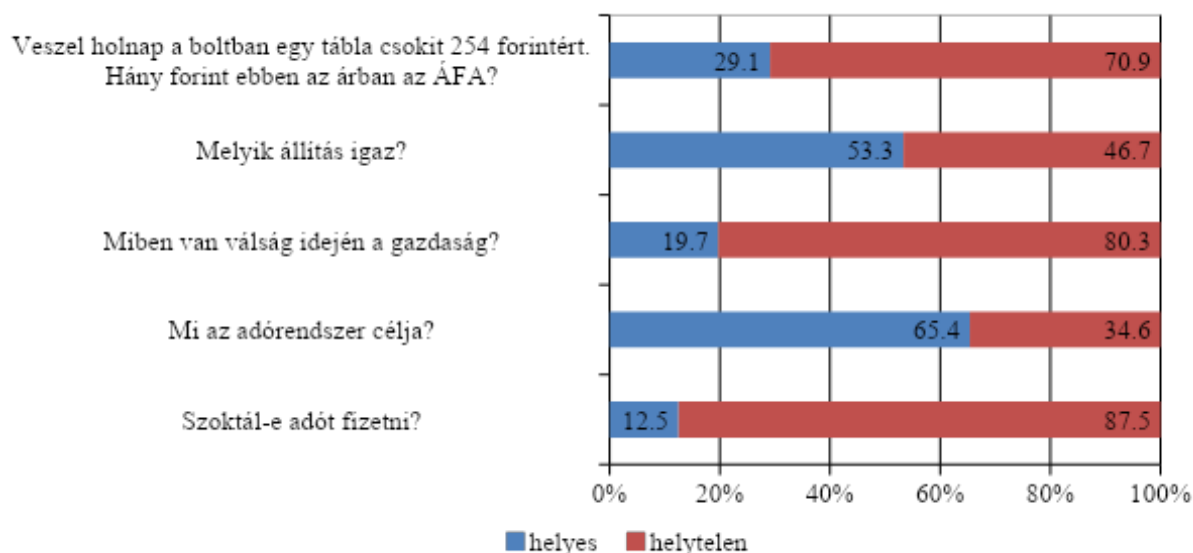

Forrás: saját szerkesztés

Összegezve az általános gazdasági ismeretek témakörében adott válaszokat, a helyes válaszok aránya az adórendszer céljának meghatározására vonatkozó kérdésnél volt a legnagyobb (65,4 százalék). A kitöltők több mint fele jól válaszolt a profittal kapcsolatos összefüggésre (53,3 százalék). Az ÁFA kiszámítására vonatkozó kérdésre az érvényes válaszok 29,1 százaléka volt megfelelő. Csupán minden ötödik diák ismeri a recesszió fogalmát (19,7 százalék). A legkevesebb helyes válasz az adófizetésre irányuló kérdésre érkezett. (39. ábra)

39. ábra A helyes és helytelen válaszok aránya az általános gazdasági ismeretek körében (%)

Forrás: saját szerkesztés

2.7. Biztosítás, nyugdíj

A biztosítások és nyugdíjak modulban elsőként a nyugdíjjárulék felhasználási lehetőségeiről kérdeztünk. 7785 fő válaszolt a kérdésre, míg 1820 „nem tudom” válasz érkezett. A legtöbben a helyes állítást választották, miszerint a befizetett pénzből a jelenlegi nyugdíjasok nyugdíját fizetik. A kitöltők negyede szerint a befizetett pénzt félreteszik egy egyéni számlán, majd nyugdíjas korban folyósítják (25,6 százalék). Közel hasonló arányban vélekednek úgy a diákok, hogy a pénz egy részét a jelenben időskori betegellátásra fordítják, míg a másik részét félreteszik (23,0 százalék). A negyedik lehetőségre érkezett a legkevesebb válasz. (40. ábra)

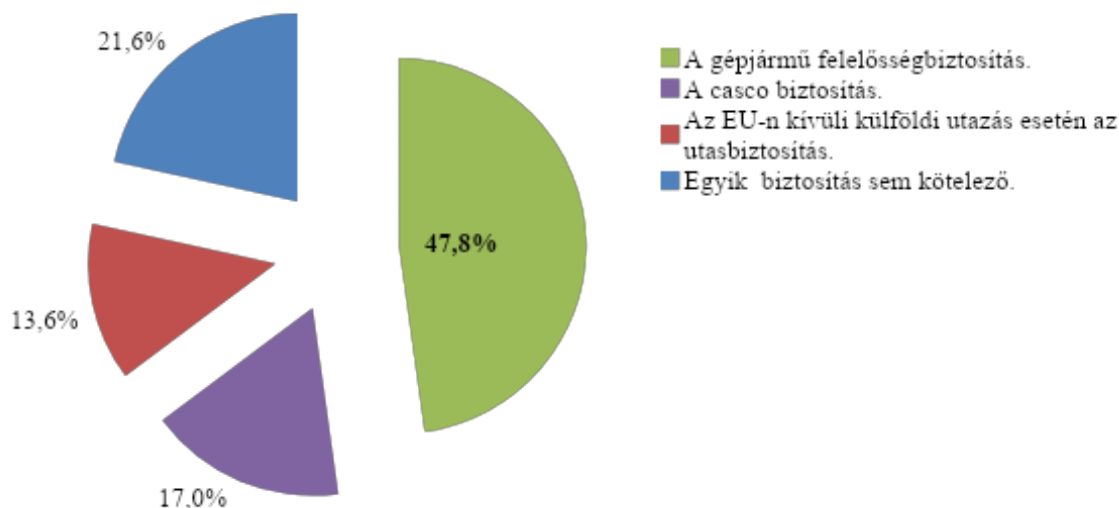
40. ábra Az állami nyugdíjrendszer fenntartásához a munkavállalók fizetéséből 10%-os nyugdíjjárulékot elvon az állam. Hogy használják fel ezeket a befizetéseket? (%)

Forrás: saját szerkesztés

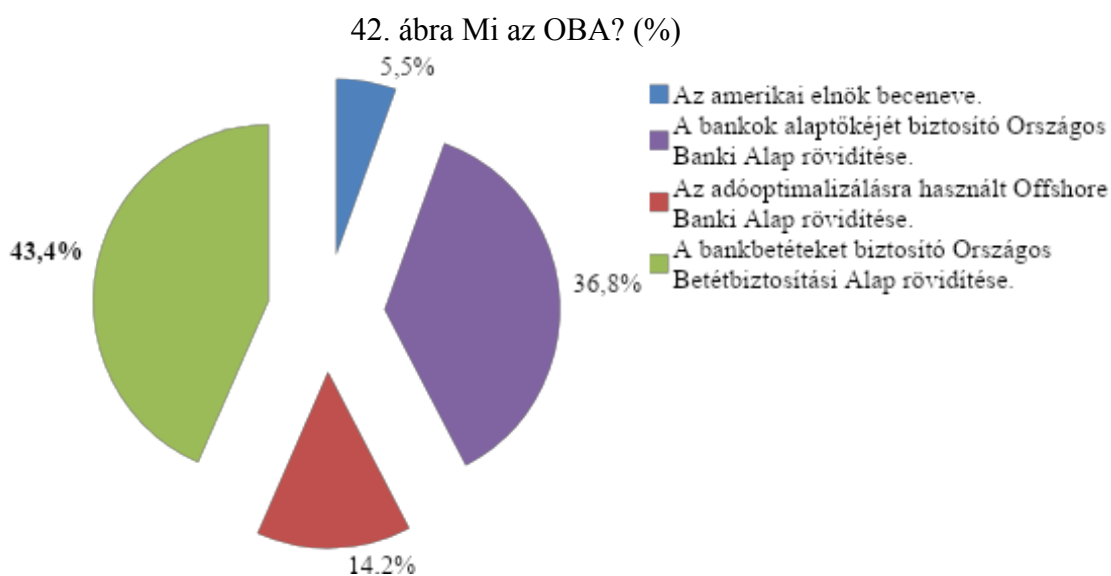
A továbbiakban azt kérdeztük, hogy vajon a gépjármű felelősségbiztosítás, a casco biztosítás, valamint az Európai Unión kívüli külföldi utazás esetén az utasbiztosítás közül melyik kötelező. 8756 fő válaszolt a kérdésre, további 849 fő nem választotta egyik lehetőséget sem. A legtöbben a helyes választ jelölték meg (gépjármű felelősségbiztosítás), az érvényes kitöltők 47,8 százaléka. A második leggyakrabban előforduló opció az volt, hogy a felsoroltak közül egyik biztosítás sem kötelező (21,6 százalék). A diákok 17,0 százaléka szerint a casco biztosítás, 13,6 százaléka szerint pedig az utasbiztosítás kötelező. (41. ábra)

41. ábra Az alábbiak közül melyik biztosítás kötelező? (%)

Forrás: saját szerkesztés

A következő kérdés az OBA rövidítés jelentésére irányult. 8243 érvényes válasz érkezett erre a kérdésre, további 1362 fő a „nem tudom” lehetőséget jelölte meg. A többség helyesen ismerte a rövidítést (43,4 százalék). Igen magas arányban választották a diákok azt a helytelen választ, hogy az OBA jelentése a bankok alaptőkéjét biztosító Országos Banki Alap rövidítése (36,8 százalék). A másik két helytelen válasz aránya alacsony volt. (42. ábra)

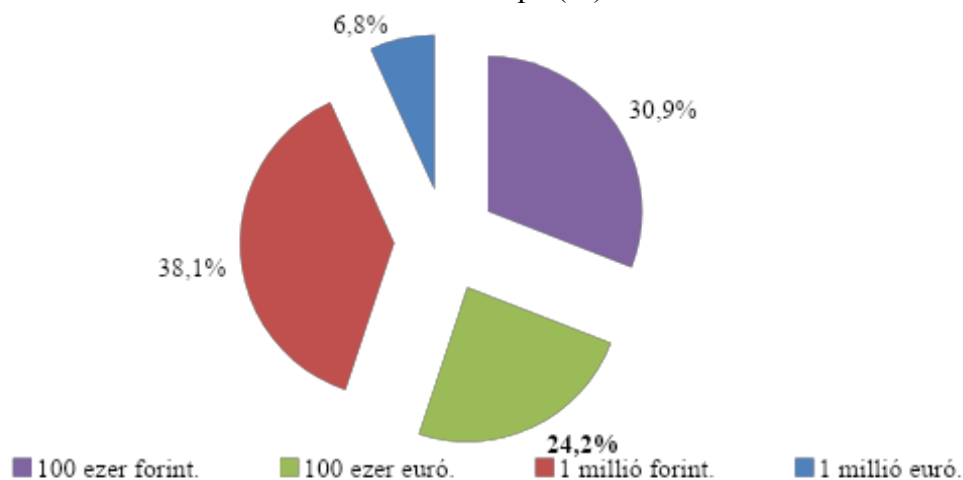

Forrás: saját szerkesztés

A továbbiakban arra az összegre voltunk kíváncsiak, hogy meddig kártalanítja a betéteseket az Országos Betétbiztosítási Alap. A lehetséges válaszok: 100 ezer forint; 100 ezer euró; 1

millió forint; illetve 1 millió euró. 7815 fő válaszolt erre a kérdésre, további 1790 fő a „nem tudom” opciót választotta. A legtöbben az 1 millió forintot jelölték meg, az érvényes válaszadók 38,1 százaléka (helytelen válasz). A második leggyakoribb válaszlehetőség szintén helytelen volt, a 100 ezer forintos összeg. Ezt a diákok 30,9 százaléka választotta. Minden negyedik tanuló tudta a helyes választ (100 ezer euró) erre a kérdésre (24,2 százalék). A kitöltők 6,8 százaléka vélekedett a legnagyobb összegről ebben a kérdésben. (43. ábra)

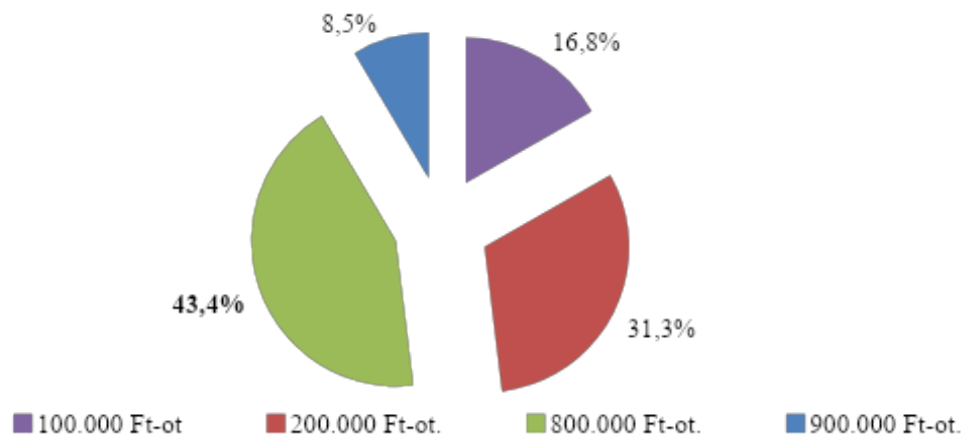
43. ábra Mekkora összegig kártalanítja az egyes betéteseket az Országos Betétbiztosítási Alap? (%)

Forrás: saját szerkesztés

A biztosítások, nyugdíjak témakörében a számítási feladat arra vonatkozott, hogy amennyiben valakinek van egy 10 százalékos, minimum 200 000 forint önrésszel rendelkező casco biztosítása, úgy lopás esetén mennyit fizet a biztosító. A kérdésre 8133 érvényes válasz érkezett, további 1472 nem tudott választani a lehetőségek közül. A válaszadók 43,4 százaléka helyesen jelölte meg a 800 000 forintos értéket. A 200 000 forintot határozta meg minden harmadik diák (31,3 százalék). A legkisebb, 100 000 forintos értéket a kitöltők 16,8 százaléka, míg a legnagyobbat (900 000 forint) 8,5 százalékuk választotta. (44. ábra)

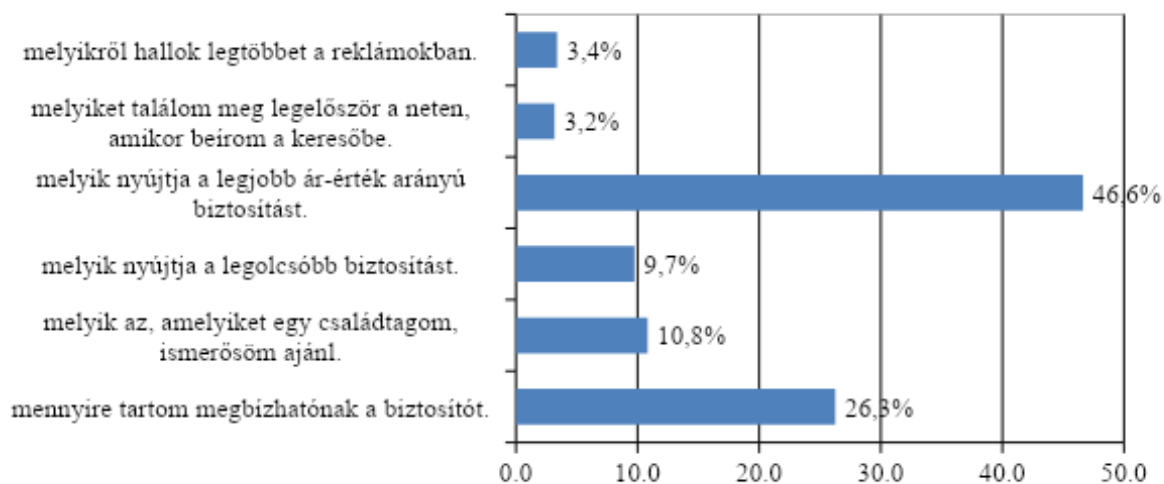
44. ábra Casco biztosítást kötsz az 1 millió forintot érő autódra, 10%, minimum 200.000 forint önrésszel. Mennyi pénzt kapsz a biztosítótól, ha ellopják az autódat? (%)

Forrás: saját szerkesztés

Az utolsó kérdés ebben a témakörben egy külföldi utasbiztosítás esetén a biztosító kiválasztására irányuló attitűdre vonatkozott. 9400 fő nyilatkozott erről a témáról, további 205 fő nem választotta egyik lehetőséget sem. A diákok közel fele (46,6 százalék) a legjobb ár-érték arányú biztosítást választaná. A kitöltők negyede azt a biztosítót választaná, amelyiket megbízhatónak tartja (26,3 százalék). Minden tizedik tanuló annak a biztosítónak az ajánlatát fogadná el, amelyiket ismerősei, családtagjai ajánlanák (10,8 százalék). A legolcsóbb biztosítást választaná a válaszadók 9,7 százaléka. Igen alacsony azoknak az aránya, akik azt jelölték be, hogy amiről a legtöbbet hallanak a reklámokban, illetve amelyiket először megtalálják az interneten. (45. ábra)

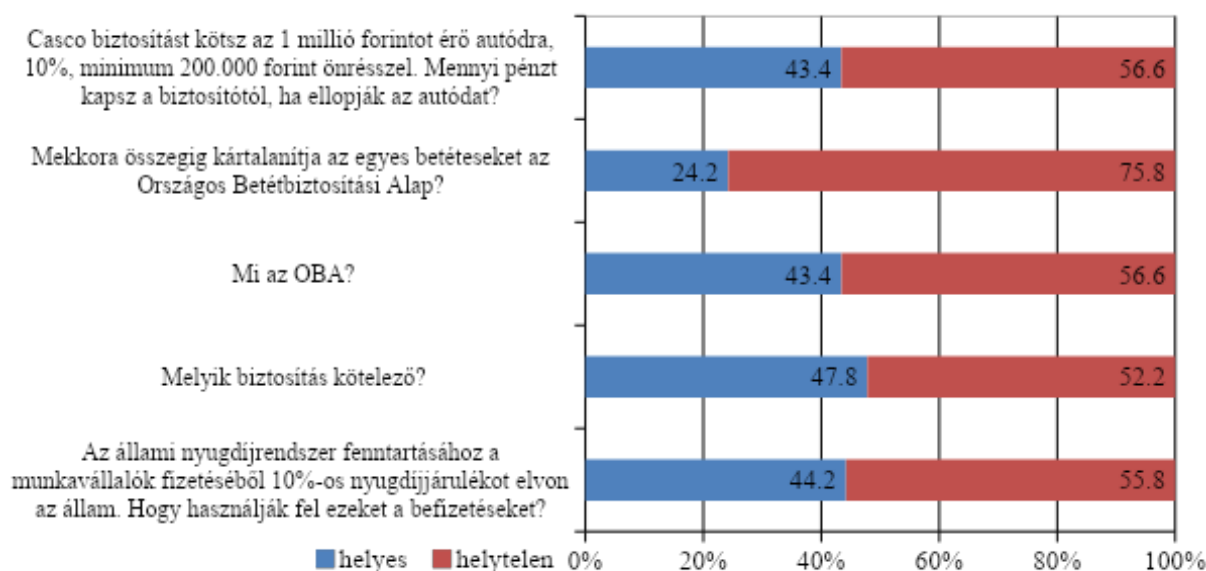
45. ábra Külföldre utazol és utazásbiztosítást körsz, melyik állítás a leginkább igaz rád? A biztosító kiválasztásánál a legfontosabb, hogy: (%)

Forrás: saját szerkesztés

Összegezve a biztosítások és nyugdíjak témakörének kérdéseit, a legkevesebb helyes válasz az Országos Betétbiztosítási Alap kártalanítási összegére érkezett (24,2 százalék). A további négy kérdésnél hasonló eredmények születtek. A gépjármű felelősségbiztosítás kötelező voltát a kitöltők közel fele ismerte (47,8 százalék). A nyugdíjjárulékok felhasználására vonatkozó kérdésnél a megfelelő válaszok aránya 44,2 százalék volt. Az OBA rövidítést, valamint a lopás esetén fizetendő kártérítés összegét a diákok 43,4 százaléka tudta meghatározni helyesen. (46. ábra)

46. ábra A helyes és helytelen válaszok aránya biztosítások, nyugdíjak témakörében (%)

Forrás: saját szerkesztés

3. Econventio-index és attitűd-index

A modell 6 dimenziójának összesúlyozásából előállítható Econventio-index, melyet minden dimenzió ugyanolyan súllyal alakít. Mivel a korábbi vizsgálatok azt mutatják, hogy az iskolatípusok esetében szignifikáns különbségek vannak az index értékének tekintetében, így e pontnál az index értékének meghatározásakor az egyes képzéstípusok átlagteljesítményét a KSH adatai szerinti súllyal fogjuk összesúlyozni. Az **Econventio-index értéke 2014-ben 42,6 százalék lett (nem súlyozva 43,8%),** szemben a tavalyi 42,5 százalékos nem súlyozott (41 százalékos súlyozott) átlagos teljesítménnyel.

A korábbi évekhez képest a tudástesztben jelentősen nőtt a nem tudom választ adók aránya: minden kérdésnél számuk 1200-2000 fő között van. Ennek is köszönhetően a **középiskolások fele 40 százaléknál rosszabb eredményt ért el a teszten, míg 66 százaléknál jobb teljesítményt a kitöltők csupán 10 százaléka nyújtott. A legjobb eredményt elérők teljesítménye 97% volt.**

Szignifikánsan rosszabb eredményt értek el a teszten a 14-16 évesek (39%), mint a többi korcsoport. A 18+ korcsoport átlagteljesítménye 49%.

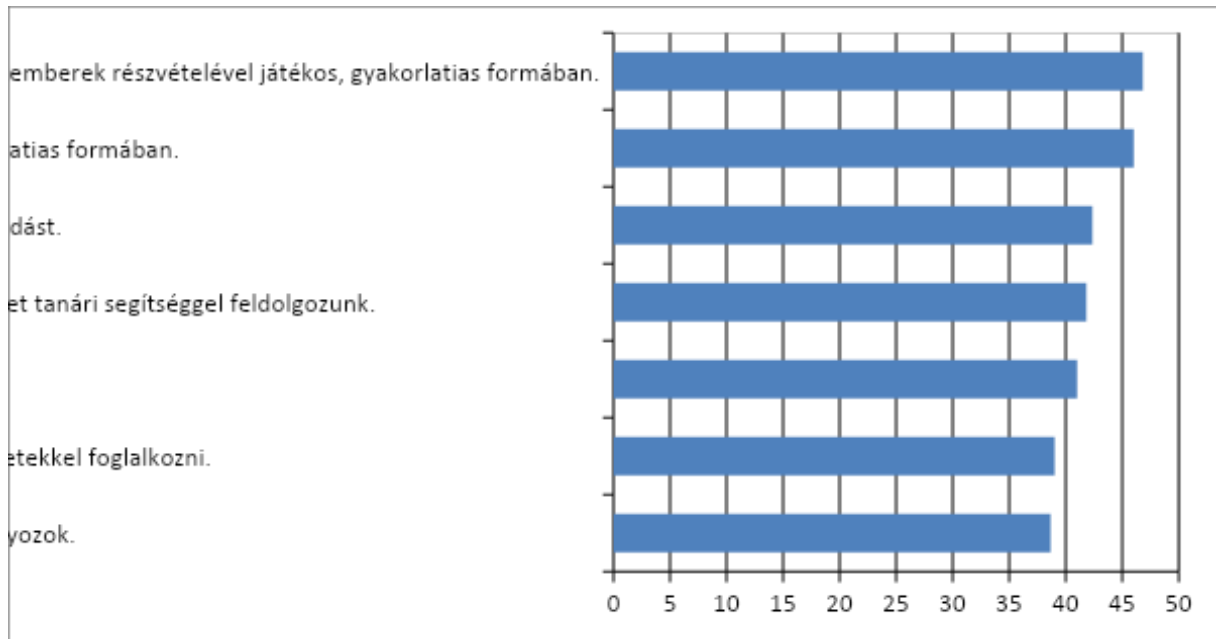
A teszten a lányok picivel jobb eredményt (45%) értek el, mint a fiúk (42%).

A tudástesztben **jobb eredményt (49%)** értek el azok, akik **korábban tanultak pénzügyi ismereteket**, illetve, akik gazdasági középiskolában tanulnak. Azonban a nem gazdasági képzésekre járók átlagteljesítménye (39%). Ez a korábbi évekkal ellentétben nagyobb különbséget mutat, mivel korábban mindösszesen 3 százalékponttal volt a különbség.

Emellett a szakiskolákban tanulók átlagteljesítménye (39%) rosszabb a többi iskolatípusban tanuló társaikhoz képest. Az érettségi utáni képzésben résztvevők teljesítménye szignifikánsan magasabb volt (54%), mivel ebben a képzési típusban többnyire megjelennek a gazdasági, pénzügyi ismeretek.

A teszten gyengébb teljesítményt értek el azok, akik nem szeretnék az iskolákban pénzügyekről tanulni (39%), vagy egyedül tanulnának az internetről (38%). Kimagasló teljesítményt értek el azok, akik szerint pénzügyi ismereteket az iskolában kellene gyakorlatias formában tanulni szakemberek, illetve tanárok vezetésével.

46. ábra Teljesítmény és pénzügyi forrás várt formája (%)

Forrás: saját szerkesztés

A 2013-as felmérés során kifejlesztettünk egy, a diákok pénzügyekhez való hozzáállását, attitűdjét jellemző, 0-100 között mozgó indexet, melynek nagyobb értéke pozitívabb attitűdöt jelent.

Ennek 2014-ben mért értéke 72 (2013-ban 69), mely arra utal, hogy a diákok érdeklődnek, inkább pozitívan állnak a pénzügyekhez. A felmérés szignifikáns kapcsolatot mutatott ki a tudásteszten elért teljesítmény és az attitűd között: nagyobb érdektelenség szignifikánsan gyengébb teljesítményt indukálhat.

4. Összegzés, javaslatok

A középiskolás diákok pénzügyi attitűdje alapvetően pozitív, azonban gyakorlatban alkalmazható tudásszintjük az elmúlt négy év tapasztalata alapján nem nevezhető jónak, mely részben a pénzügyi gazdasági oktatás hiányának, illetve az otthon látott nem megfelelő mintázatoknak viselkedéseknek tulajdonítható. E mellett, akik pénzügyi, gazdasági oktatásban részesültek nem tudják megfelelően alkalmazni tudásuk gyakorlati problémák megoldásakor.

Az elmúlt négy teszt eredményei alapján megadhatóak azon területek, melyek fejlesztésre szorulnak. Különösen **problematikusnak** mutatkoznak azon kérdések, melyek számítási készségeket igényelnek, ahol különböző ajánlatokat kell összehasonlítani, emellett a befektetésekkel, tőzsdével, hitelekkel, a munkavilágával kapcsolatos kérdések is problematikusak. Ezekre a problémákra, illetve ismeretekre fel kell készíteni a diákokat, mire nagykorúak lesznek. Ennek a felkészítésnek az egyik terepe – a diákok véleménye alapján is – az iskola.

Ebből fakadóan fontos és ajánlott lenne középiskolákban általánosan bevezetni a **gyakorlatban is alkalmazható pénzügyi ismeretek oktatást**, melyet ugyan a NAT is tartalmaz, de fontos egy olyan kivitelezés megvalósítása, ahol a hangsúly egyrészt a **gyakorlatiasságon**, másrészt a **mindenki által tanulandó ismereteken** van. Ott, ahol már van pénzügyi oktatás, szükséges lenne a gyakorlatiasság növelése.

Mivel a diákok mintázatokat követnek, az oktatás során fontos szerepe van a képzők, azaz a **pedagógusok** képzésének is. Azonban e ponton nem csak a gyakorló pedagógusokról, hanem a **jövő pedagógusairól** is, azokról, akik jelenleg még az egyetemek, főiskolák falai között vannak, azaz fontos lenne a **pedagógusképzésbe** bevonni a pénzügyi ismeretek oktatását is.

A gondolkodásmód és a humán erőforrás fejlesztése mellett hasonlóan fontos kérdés a megfelelő **segédanyagok** biztosítása, melyből a diákok tanulhatnak. Jelenleg számok portál, internetes oldal, segédanyag érhető el a témakörrel kapcsolatosan, azonban fontos, hogy a tanulás, az ismeretek szerzése közben a diák ne legyen magára hagyva, vezetve legyen, azaz valamilyen segítséget kapjon.

A megtakarításokat befektetéseket vizsgálva

A hitelezés

Munka világa

biztosítás nyugdíj
econventio